

Vlaams
Parlement

vergadering **C139**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 25 februari 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stand van zaken met betrekking tot de vernieuwingsoperatie binnen het volwassenenonderwijs – 932 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de suggesties inzake het secundair onderwijs van het ouderpanel van de Koning Boudewijnstichting – 949 (2015-2016)	6
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over regionale verschillen inzake het opleidingsniveau – 1093 (2015-2016)	12
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Helsen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het stelsel leren en werken – 1024 (2015-2016)	14
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de aanpak van pesten van kinderen – 1055 (2015-2016)	20
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de uitwisseling van gegevens tussen het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) en de Pensioendienst van de Overheidssector (PDOS) – 1060 (2015-2016)	23
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het project 'studiekostenmonitor' – 1072 (2015-2016)	26
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over meertaligheid als realiteit op school – 1083 (2015-2016)	30
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de samenwerking tussen officiële onderwijsverstrekkers – 994 (2015-2016)	33
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de Erasmus Impact Study – 1089 (2015-2016)	35

**VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stand van zaken met betrekking tot de vernieuwingsoperatie binnen het volwassenenonderwijs
– 932 (2015-2016)**

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Voorzitter, minister, het volwassenenonderwijs is een cruciale partner in onze strategie om levenslang leren bij volwassenen te promoten. Dit is geen onbelangrijke opdracht. We blijven namelijk steeds verder evolueren naar een kenniseconomie en een kennismaatschappij. Uit onderzoek is immers gebleken dat het aantal jobs waarin een hogere geletterdheid en gecijferdheid wordt gevraagd, blijft toenemen. Ook de snelle technologische veranderingen die een grote impact hebben op onze manier van samenleven, bevestigen dat studeren en bijleren niet mag stoppen op het einde van het secundair of hoger onderwijs.

Het regeerakkoord formuleert dan ook de concrete ambitie om het volwassenenonderwijs verder te wapenen en te versterken voor deze taak. Zo heeft deze Vlaamse Regering de ambitie om de financiering, organisatie, omkadering en het personeelsbeleid van ons volwassenenonderwijs te hertekenen. Hierbij houden we rekening met de tussentijdse evaluatie van het decreet Volwassenenonderwijs dat enkele jaren geleden is voorgesteld. Dit opvallende rapport stelde enkele knelpunten vast op het vlak van de organisatie, de oprichting van opleidingen en de financiering.

De vraag om de omkadering en financiering van het volwassenenonderwijs te herbekijken, is niet nieuw. Ook het Rekenhof vroeg in zijn rapport om de regeling van de personeelsomkadering aangaande cursistenparticipatie, referteperiode, delers, coördinatie-uren en omkadering voor ondersteunend personeel grondig te herzien. Vooral het systeem rond de coördinatie-uren is een zorgenkind dat we dringend moeten aanpakken. De cijfers die collega's en mezelf in de laatste jaren hebben opgevraagd, bevestigen dit.

Tijdens de bespreking van de beleidsbrief herhaalde u uw ambitie om werk te maken van een vernieuwingsoperatie in het volwassenenonderwijs. Kunt u een stand van zaken geven omtrent deze werkzaamheden? Zult u stappen zetten om de huidige problemen en de samenhang met het decreet Rechtspositie op te vangen? Hoe ziet u de optimalisering van het financieringssysteem in het volwassenenonderwijs? Welke nieuwe accenten wenst u te leggen? Het Rekenhof formuleerde enkele jaren geleden bezorgdheden rond de aanwending van coördinatie-uren. Hoe ziet u het gebruik van deze uren in het geoptimaliseerde financieringssysteem? Wat is uw visie op de toekomstige organisatiestructuur? Wat zou u graag zien veranderen? In het regeerakkoord en in uw beleidsbrief hebt u aangegeven dat u verder wilt inzetten op een schaalvergroting. Wat zal uw plan van aanpak zijn?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dames en heren, ik wil eerst verwijzen naar een antwoord op een vraag om uitleg van mevrouw Brusseel in verband met de visitaties lager onderwijs van 14 januari 2016. Ik heb toen gezegd dat ik met vier concept-nota's bezig ben: een over de toekomstige lerarenopleiding, een over hoger beroepsonderwijs hbo5, een over Nederlands als tweede taal (NT2) en een over het volwassenenonderwijs. Ik wil een gezamenlijke cadans tussen deze vier nota's aanhouden omdat de lerarenopleiding op dit ogenblik onderdeel uitmaakt van het volwassenenonderwijs. Als we de toekomstige krijtlijnen uittekenen, dan moet er

rekening worden gehouden met keuzes die worden gemaakt inzake de specifieke lerarenopleiding, NT2 en HBO5. Dat is de reden waarom ik er nu niet één element kan uithalen, maar dat we moeten proberen om in cadans tot concepten te komen voor de vier werven.

Het volwassenenonderwijs is een breed divers veld dat aan belang toeneemt. Het wordt steeds duidelijker dat we in Vlaanderen allemaal samen doorheen onze hele levensloop moeten of minstens moeten kunnen blijven leren en samenwerken. Vorige week vrijdag nog heb ik een bezoek gebracht aan het centrum voor volwassenenonderwijs (CVO) in Gent waar ik in gesprek ben gegaan met cursisten, leerkrachten en directies. Het is de moeite om zo'n CVO te bezoeken en met de leerlingen in debat te gaan. Dat is een totaal andere cultuur. Jonge mensen die in het voltijds secundair onderwijs om een of andere reden hun draai niet vonden, halen dan jaren later via het volwassenonderwijs een diploma secundair onderwijs. Het volwassenenonderwijs moet in de toekomst zeker een sterke rol blijven spelen.

Momenteel finaliseren we een conceptnota om de sector te hervormen en voor te bereiden op de uitdagingen voor de toekomst. Dat is de reden, mevrouw Celis, waarom ik op uw vragen nog niet duidelijk kan antwoorden. Voor de keuzes die we maken, zijn we ook afhankelijk van de keuzes die we in de andere dossiers aan het maken zijn.

U weet dat we het volwassenenonderwijs in drie luiken willen aanpakken: een versterking van het landschap van het volwassenenonderwijs, het werken aan een efficiënt financieringssysteem dat de centra in staat stelt hun maatschappelijke opdracht ten volle op te nemen en als derde luik willen we het personeelsstatuut verder aanpassen aan de modulaire structuur van het volwassenenonderwijs. In de conceptnota's die nu nog in opbouw zijn, gaan we dieper in op elk van deze thema's. De bedoeling is om deze nota's af te hebben voor het paasreces. Ik zal nu mijn intenties niet bekendmaken omdat dit niet wijs is. Het gaat om een conceptnota die hier ruim aan bod kan komen.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, dank u voor uw toelichting. Mijn vragen komen terug in de drie thema's die in de conceptnota aan bod zullen komen.

Ik begrijp uit uw antwoord dat mijn vraag te vroeg komt. Wanneer we zicht krijgen op de conceptnota en op de andere drie werven zullen de antwoorden automatisch volgen. We zullen dan het debat aangaan. Ik zal hier dus binnen enkele weken op terugkomen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Voor mijn fractie is levenslang leren uiteraard ook een zeer belangrijke doelstelling, zoals u wel weet, minister. *(Opmerkingen)*

Ik moet misschien wat luider praten. Ik ben misschien nog altijd onder de indruk van het debat van gisteren. Een mens wordt daar al eens stil van.

Het is zeer belangrijk om dat landschap te versterken en om een zicht te hebben op wat we in Vlaanderen allemaal aanbieden in alle opleidingen die mikken op heroriëntering in de arbeidsmarkt: levenslang leren, individuen versterken... We moeten daar een lijn in trekken. We moeten daarin consequent zijn. Wat steunen we? Wat subsidiëren we? Wat willen we heel hard steunen? We moeten daarin een aantal pijlers onderscheiden.

Ik maak deze opmerking omdat ik vorige week in de commissie Werk aan minister Muyters vroeg hoe hij stond tegenover een instelling als De Levensschool. Er worden

opleidingen gegeven in Vlaanderen waarvoor je opleidingscheques kunt gebruiken of de kmo-portefeuille, of waarvoor je educatief verlof kunt krijgen, maar die opleidingen verschillen onderling aanzienlijk in kwaliteit. De instelling die ze verstrekt, krijgt een kwaliteitslabel. Maar dat zegt niet altijd veel over de opleiding zelf. Daarom denk ik dat we in de commissie Onderwijs waakzaam moeten zijn.

Vorige week zei ik in mijn repliek ten aanzien van minister Muyters dat we strenge standaarden moeten hanteren als het over gezondheid gaat, en als het over andere zaken gaat ook. Maar als wij vanuit Onderwijs de opleidingen bekijken, werken wij met visitaties en strenge kwaliteitscriteria. Dat is in het kader van levenslang leren zeer belangrijk. We moeten alle opleidingen zo bekijken, deze binnen CVO's en deze daarbuiten, in afstandsonderwijs en dergelijke. We moeten dat goed overdenken. We moeten het geheel overschouwen en dan bekijken waar we maximale steun aan geven en waarom. We moeten daar een lijn in steken.

Minister, het is belangrijk dat we heel snel duidelijkheid bieden met betrekking tot de leraren in het volwassenenonderwijs. Vorig jaar werd ik aangesproken door mensen die bang waren dat de noemers zouden veranderen. Zij legden mij uit dat dat in hun systeem heel moeilijk lag. Zij vroegen zich af hoeveel uren per week zij moesten doen om een fulltime tewerkstelling te hebben en of dat nu ter discussie stond of niet. Daarover was onzekerheid ontstaan. We moeten daarbij rekening houden met de specificiteit van het volwassenenonderwijs. Ik kijk uit naar de conceptnota.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik wil stilstaan bij het punt coördinatie-uren omdat ik daar, minister, aan uw voorganger in het verleden meermaals met grote belangstelling vragen over heb gesteld, zowel schriftelijke als mondelinge. Ik constateerde dat een aantal instellingen veel meer dan de toch redelijk gangbare norm van 3 procent van de lesuren omzetten in coördinatie-uren. Als men boven de 3 procent gaat, moet men een akkoord hebben met de personeelsafgevaardigden. Ik stelde vast dat sommige instellingen 20 tot 30 procent van de lestijden omzetten in coördinatie-uren. Er waren er zelfs een paar die daar nog ver boven gingen.

Hoe is die evolutie? Minister, ik heb er alle begrip voor indien u mij niet de volledige uitleg zou kunnen geven. In dat geval zou ik graag hebben dat dat via de diensten van het secretariaat gebeurt. Of hebt u liever dat ik daar een nieuwe schriftelijke vraag over stel? In dat geval ben ik uiteraard graag bereid om dat te doen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Meyer, dank u voor uw opmerking. Als het voor u om het even is, zou ik liever hebben dat u een nieuwe schriftelijke vraag indient. Dan is er ook een officieel stuk van. Ik heb het antwoord niet bij me. Ik wist niet dat u nu die vraag zou stellen.

Jos De Meyer (CD&V): Ik zal dat zeker en vast doen, minister. Geen probleem. Oké, dank u.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Celis, ik zei het al bij de vraag van mevrouw Brussel dat die vier nota's gelijk komen. Het is het beste om dat allemaal samen te doen.

Mevrouw Brussel, de kwaliteitscontrole is een specifieke situatie. De specifieke lerarenopleidingen (SLO's) worden gevisiteerd, de rest is gewone onderwijsinspectie. Dat is een vreemde situatie, maar toch een beetje logisch.

De hervorming van de lerarenopleiding is heel cruciaal. De vraag is natuurlijk wat we gaan doen met de SLO's. Dat is nu niets: geen bachelor en geen master. Hoe

delen we dat in? Ik weet dat timings heel gevaarlijk zijn, je hoort achteraf altijd dat je ze niet haalt. Maar het is wel de bedoeling om tegen het paasreces met die conceptnota te landen. Zeker omdat hbo5 nu ook is ingekanteld in het volwassenenonderwijs. De keuze die je maakt, heeft daar natuurlijk invloed op. Voor mij is het cruciaal dat ze meer kansen krijgen om op grotere schaal te werken. Maar daarvoor is nog een decreetsaanpassing nodig, die misschien nog als amendement op Onderwijsdecreet XXVI kan komen. Dat kunnen we de komende weken bekijken. Bedankt voor jullie opmerkingen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de suggesties inzake het secundair onderwijs van het ouderpanel van de Koning Boudewijnstichting – 949 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, ik heb deze vraag een tijdje geleden al ingediend, in tempore non suspecto. Het betreft een heel interessant rapport van de Koning Boudewijnstichting met als titel: 'Het secundair onderwijs kan jongeren beter voorbereiden op de samenleving van morgen'.

Het zijn de adviezen van het Ouderforum Secundair Onderwijs, kortweg het ouderpanel. U wou van de ouders zelf vernemen welke mening zij deelden over het secundair onderwijs van de nabije toekomst en waar het onderwijs zou moeten staan in 2030. Dat is het jaar waarop de kleuters, die in september 2015 voor het eerst naar school gingen, ongeveer 18 jaar zullen zijn.

In dat eindrapport benadrukken de ouders dat het secundair onderwijs de jongeren beter moet ontplooiën als burger, wat nog meer van belang zal worden in de steeds diverser wordende samenleving. Om dat te kunnen bereiken zou het secundair onderwijs meer moeten inzetten op superdiversiteit, maar dient ook de scheiding tussen werken en leren te verkleinen.

Het ouderpanel stelt zich aansluitend de vraag of de huidige onderwijsorganisatie nog relevant kan blijven. De ouders verwijzen daarbij naar bijvoorbeeld het verdwijnen van de huidige onderwijsvormen zoals aso en bso, maar ook naar een aanpassing van: "de aloude, schoolse organisatie van het onderwijs met opeenvolgende lessen van 50 minuten en wisselende individuele leraren die losstaande vakken doceren."

Ik heb me specifiek gericht op deze aanbeveling van het ouderpanel. Toen ik zelf nog les gaf, merkte ik dat de 50 minuten inderdaad soms voor een ratrace zorgen. 50 minuten zijn soms net iets te weinig tijd. Uiteindelijk zijn het ook nooit 50 minuten: leerlingen in de secundaire school moeten van het ene klaslokaal naar het andere, vaak moeten er eerst formaliteiten worden geregeld zoals de agenda, enzovoort. Soms is er net iets meer tijd nodig. Ik vind dit daarom een interessante aanbeveling.

Indien het secundair onderwijs van de nabije toekomst via modules zou worden opgebouwd, een ander advies van het ouderpanel, dan kunnen de lessen van 50 minuten niet langer gevrijwaard worden, maar moeten ze eerder uitgebreid worden naar 60 minuten. Enfin, dit is natuurlijk een wat mathematische benadering van de feiten, maar ik vond dat er wel wat in zat.

In het licht van de hervorming of moderniseren van het secundair onderwijs, en in combinatie met voorliggend eindrapport van de Koning Boudewijnstichting, wil ik graag de aandacht vestigen op lesuren van 60 minuten. Losstaand van praktische voordelen, bijvoorbeeld wat verplaatsing naar andere leslokalen en de opstelling van didactische materialen betreft, kan het 60 minutenlesuur aan zowel leerkracht als leerling de mogelijkheid bieden om een beter uitgebalanceerd lesgebeuren uit te bouwen.

Dit betekent niet dat de lesdagen zullen verlengen. Voor alle duidelijkheid: daar ben ik absoluut geen vragende partij voor. Het zijn al heel lange lesdagen voor onze leerlingen. Degenen die zich willen inzetten om de leerstof te verwerken en om huistaken te maken, zouden anders een redelijk onmenselijke opdracht krijgen voor hun leeftijd. Ik pleit er wel voor dat er binnen een lesdag minder afzonderlijke lessen worden gegeven.

Aansluitend op de bekendmaking van dit eindrapport, was er trouwens opvallend veel aandacht voor dit voorstel in de sociale media.

Minister, staat u open voor het voorstel zoals geformuleerd door het ouderpanel om, binnen het geheel van de hervorming van het secundair onderwijs, een verlenging van de lesuren te overwegen? Hoe staat u tegenover het voorstel om modulair te werken, werd dit al onderzocht?

Ziet u mogelijkheden om een dergelijke werkwijze te ondersteunen? Zo ja, welke pistes werden reeds onderzocht?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, mevrouw Brusseel, ik was aanvankelijk een beetje verrast door de agendering van de vraag, omdat we het minder dan drie weken geleden, naar aanleiding van een vraag om uitleg van de heer De Meyer, al vrij uitgebreid hebben gehad over het eindrapport van het ouderpanel.

Ik heb toen ook de context geschetst van hoe we tot het project met de Koning Boudewijnstichting gekomen zijn. Ik vind het erg belangrijk dat dit gebeurd is. Het is ook al eens gebeurd binnen Welzijn, ik meen over het medicijngebruik. Minister De Block heeft één of twee weken geleden die resultaten voorgesteld.

Indien we iets willen veranderen in het secundair onderwijs, is het van belang dat we ook met de ouders gesproken hebben en dat zij weten waarom iets nodig is en wat hun suggesties zijn. Ik heb wel onmiddellijk aan de ouders gezegd dat ze de regering niet vervangen, maar dat het goed is dat ze suggesties doen.

Die kwamen natuurlijk niet zomaar uit de lucht gevallen. Ook u, mevrouw Brusseel, hebt een bevraging gedaan, maar van leraren. Hier ging het over de ouders. Ook de oudervereniging heeft een grote enquête afgenomen van 7000 mensen.

Dit is anders. We hebben echte wetenschappelijke methoden gebruikt om ouders te bevragen. Ze zijn ook met experts in contact gebracht om te leren wat het woordgebruik in onderwijs is, en zo meer. Ik vond het een heel interessant experiment en rapport.

Ik ben blij dat gisteren over bijna alle banken heen, het rapport geciteerd werd. Soms gebeurde dat in de ene, soms in de andere richting. Dat is goed. Ze zullen dat graag horen. Het is natuurlijk ook een investering die we gedaan hebben in ouders door hen een rapport te laten maken.

Maar wanneer ik sommigen hoor pleiten voor bepaalde zaken zoals een drie-maal-vierstructuur of een vier-maal-vierstructuur, dan moet het advies er natuurlijk bij

worden genomen, want dan wordt duidelijk dat sommigen iets willen, maar dat anderen het daar niet mee eens zijn. Dat werd allemaal mooi opgelijst. Maar u hebt hier niets over gezegd, mevrouw Brusseel.

Hetzelfde geldt trouwens voor de 'brede eerste graad'. Ze gebruiken die term, maar wie het rapport beter leest, merkt dat die staat voor een basispakket voor iedereen en dan een verkenprogramma waarmee men kan verdiepen. Eigenlijk komt dat redelijk overeen met wat we willen doen.

Wat nu uw concrete vragen betreft. U hebt het rapport goed gelezen. U haalt er ook meteen de twee meest opvallende voorstellen uit. De vraag naar het werken met uren van 50 minuten of uren van 60 minuten is een interessante vraag. Ik heb ook eens bekeken hoe het nu zit in de rest van de wereld. Er zijn bijzonder weinig landen waar een lesuur samenvalt met een klokuur.

Een tijdje geleden al, in 2007, gaf Klasse aan dat dit samenvalt met de maximumtijd voor een volwassene om geconcentreerd te werken. Voor jongeren is dit zelfs minder. Vanuit het oogpunt van de jongere zou je dus bijna moeten pleiten voor uren van minder dan 50 minuten in plaats van meer. Daarin switchen, zal sowieso een grote impact hebben op de onderwijsorganisatie.

Het ouderpanel doet deze suggestie evenwel niet 'los', maar ziet het onderwijs van de toekomst georganiseerd worden in een meer modulair en projectmatig gericht onderwijs. Natuurlijk hangen die twee dingen een beetje samen, maar er is natuurlijk een verschil tussen beide. Nu zijn er al veel scholen die projectmatig werken. Ze organiseren 'de week van', bijvoorbeeld van een bepaald werelddeel of van de bij – ik ben nu een beetje aan het fantaseren. Scholen werken in elk geval al projectmatig. Dat is heel goed, het betekent dat zowel de wiskundelessen als de taallessen als de lessen aardrijkskunde als de lessen chemie enzovoort, in het teken staan van dat ene thema. Dat is mooi, zo kan men heel breed lesgeven.

Het opheffen van de 50 minuten past daar een beetje in. Er wordt gevraagd om de strikte regel op te heffen en om ervoor te zorgen dat er meer mogelijkheden zijn tot flexibiliteit en tot projectmatig werken.

Ik heb uw opmerking van daarnet ook een beetje zo begrepen. U zei dat u soms ook wat meer tijd nodig had. Ik sluit trouwens niet uit dat scholen er tijdens een projectweek wat soepeler mee omspringen. Het is natuurlijk van belang om de opdracht van de leraar te bekijken en dat duidelijk wordt gedefinieerd wat we als criterium nemen om 'een uur' te bekijken. Zo zijn er de uren van 50 minuten.

Ook het modulaire is niet nieuw. In het jaar 2000 werd een experiment opgezet rond modulair onderwijs. Vandaag zijn er nog zeven scholen in het voltijds onderwijs die modulair werken. Het is dus geen groot succes.

Dat is wel het geval in het stelsel leren en werken, daar is modulair onderwijs wel al sterk ingeburgerd. Het modulair werken werd ook via een OBPWO-onderzoek (onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek) geëvalueerd.

De aanbevelingen van een tijd geleden hebben niet geleid tot een algemene invoering van het modulaire systeem. Dat heeft immers een grote impact op de uurroosters, de leraren, de infrastructuur, de theorie en de praktijk. Vandaag is het onderwijs immers georganiseerd in jaren. Dit is natuurlijk afhankelijk van wat een module is. We hebben daar gisteren ook eventjes over gediscussieerd in de plenaire vergadering. Is het een semester zoals bijvoorbeeld in het volwassenenonderwijs?

Waarom werkt het goed bij leren en werken? Dat komt doordat er jongeren zijn voor wie het belangrijk is dat ze sneller een succeservaring hebben. Een heel jaar

in een systeem zitten en per jaar geëvalueerd worden, vinden ze te lang. Zeker in het stelsel van leren en werken, is het modulaire een goede zaak.

Ook bij het duaal leren zullen we keuzes moeten maken. Gaan we door met het modulaire? Hoe verhoudt zich dat tot het voltijds onderwijs?

Ik heb hier ook met de ouders over gediscussieerd. Hun bezorgdheid gaat vooral uit naar jongeren in beroepsgeoriënteerde richtingen omdat ze sneller een succeservaring nodig hebben.

Is het onmogelijk, mevrouw Brusseel? Neen. Heeft het vandaag veel succes? Neen, dat eigenlijk ook niet.

De hamvraag is niet zozeer of wij dit moeten opleggen, want dat vraagt niemand. Het is zeker ook niet mijn intentie om dat te doen. Bij het dieper bekijken van de suggesties van de ouders zien we dat ze eigenlijk vragen hoe we andere organisaties van het leren kunnen bevorderen en hoe we schoolbesturen en -teams op dat vlak kunnen ondersteunen, allemaal in functie van het welbevinden van de leerlingen en de succesvolle schoolloopbanen. Dit is een vraag die ik zeker verder wil meenemen in het loopbaandebat, in het debat over de bestuurlijke optimalisatie en bij de uitrol van het masterplan. Het is niet omdat we niets opleggen, dat we niets mogelijk kunnen maken. Wat dat betreft, is er dus geen probleem.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Het is inderdaad zo, minister, dat het voor een volwassene, en zeker voor een jongere, niet evident is om een uur lang geconcentreerd te blijven. Een uur lang luisteren, bijvoorbeeld, is niet evident. Een uur lang hetzelfde doen, is niet evident.

Daarom werd mij tijdens mijn opleiding als leerkracht al heel goed ingeprent, zowel door de prof vakdidactiek als door de prof pedagogie, om te variëren in werkvormen tijdens het lesgeven. Er mag maar maximaal een bepaalde tijd gedomineerd worden, de leerlingen moeten ook zelf iets zoeken, iets verwoorden of oefeningen maken. Een oplossing kan bijvoorbeeld zijn om bij blokken van twee uur een kleine pauze aan de leerlingen te geven. Of er kan gezorgd worden voor een ontspannend moment in de les. Ik ben daar ook gevoelig voor. Bij het organiseren en het opstellen van uurroosters moet er oog zijn voor het welbevinden van leerlingen, zeker voor een mogelijkheid om nog leerstof op te nemen of actief te verwerken. Dat is inderdaad een belangrijk punt, dat is juist.

Als je natuurlijk ziet dat er acht vakken op een dag kunnen zijn, acht lessen, met veel van hier naar daar rennen, met telkens weer het zich inwerken in een nieuwe materie of met nieuwe lesinhouden bezig zijn, dan lijkt me dat ook niet zo gemakkelijk. Het is sowieso altijd zoeken naar een ideaal model.

Ik wilde toch graag een gesprek voeren over die 60 minuten. Wat schuiven in de lestijden kan een mogelijkheid bieden om de zaken anders te organiseren, ook om in de opdracht van de leraren de zaken wat anders aan te pakken.

Wat het modulaire betreft, is het interessant om te horen dat er een OBPWO-onderzoek is geweest van scholen die modulair gewerkt hebben. Ik zal het eens onder de loep nemen.

Afhankelijk van hoe men wil gaan werken in de toekomst, kan een modulair systeem wel interessant zijn, zeker als men bepaalde vakken zou gaan uitdiepen. Dat kan zowel voor vakken in het basispakket als voor vakken in optie. Misschien wordt een vak niet een heel jaar gevolgd. Daar zou met modules kunnen worden gewerkt. Ik zal de zeven scholen die dit doen, eens van naderbij bekijken. Onze

fractie vraagt niet dat op heden wordt beslist over het modulair model. Als we in de toekomst denken aan het brengen van bepaalde thema's op school, zullen we dat op een of andere manier modulair moeten doen, tenzij we kiezen om projectmatig te werken of naar een eindterm gaan.

Ik lees regelmatig de vraag van mensen uit het bedrijfsleven om meer aandacht te hebben voor economische basisvorming voor elke leerling. Dat is interessant, maar hoe pakken we dat aan? Maken we daarvan een keuze? Maken we daarvan een project? Maken we er een module van of wordt het een eindterm? Enkele dagen geleden heeft de heer Timmermans van het Verbond van Belgische Ondernemingen de vraag nog eens benadrukt. In de discussie over de eindtermen hadden leerlingen gevraagd om meer economische vorming. Ze bedoelden daar ook meer financiële vorming mee, want ze gaven het voorbeeld van hoe om te gaan met financiële producten. Het is de moeite waard om daar verder over na te denken.

Ik zal dit in elk geval aandachtig verder bestuderen en we kunnen het er dan nog over hebben in de toekomst.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik wil de teneur van mijn betoog van vorige week herhalen. De Koning Boudewijnstichting heeft op vraag van de minister van Onderwijs een interessant advies gegeven. We hebben daarnaast de gestructureerde ouderorganisaties, zoals de Vlaamse Confederatie van Ouders en Ouderverenigingen (VCOV) en andere, die reeds jaren werken met ouders en zeer degelijk werk verrichten. Ik hoop, minister, dat ook hun inbreng in deze discussies sterk wordt gevaloriseerd.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Mevrouw Brusseel startte haar vraag met het statement dat deze vraag was ingediend in tempore non suspecto. Dingen gebeuren en evolueren, maar ik wil bij dit voorstel toch een serieuze kanttekening maken, voor een deel ingegeven vanuit mijn bekommernis om tot een degelijke uitrol van het masterplan te komen. We zijn niet goed bezig als we daar steeds andere ideeën of – ik zou bijna zeggen – fantasietjes aan koppelen, want dat maakt het alleen maar zwaarder.

In het verleden is inderdaad gepubliceerd over de 50 minuten. Daaruit blijkt dat er voor alles meestal wel een reden is. In het basisonderwijs werkt men in blokjes van 25 minuten. Het is niet omdat een les 25, 50, 60 of 100 minuten duurt dat die eentonig moet zijn. Daar heeft mevrouw Brusseel wel een punt. Men moet de les op een dermate manier aanpakken en inkleden met momenten van instructie en oefeningen. Zo krijg je een levendig lesuur en dan heeft de huidige 50 minuten zijn deugdelijkheid wel bewezen.

Ik heb nog een bemerking in verband met het panel. Ik heb de vraag van de heer De Meyer en uw zeer sterk antwoord daarop nog eens nagelezen. Een dergelijk panel vind ik waardevol. Dat gebeurt niet alleen in onderwijs. Onlangs heeft de Koning Boudewijnstichting een panel georganiseerd over de vraag wat we aan moeten met ons hoogradioactief afval. Dat is een heel andere invalshoek, maar het werd aan burgers gevraagd. Ze werden geconfronteerd met een probleem waar niemand direct wakker van ligt, maar op die manier komt men wel tot verrassende antwoorden.

We moeten anderzijds ook wel opletten met maar naar één klok te luisteren, zeker als ik kijk naar de hervorming van het secundair onderwijs en de voorbode daarvan. Ik heb het dan niet over het masterplan, maar refereer aan een grote bevraging die Knack heeft gedaan bij 1000 leerkrachten en 600 ouders. Als we

daaraan gevolg hadden gegeven, hadden we moeten stoppen met werken aan een masterplan. Daar stond men heel negatief tegenover. Ik wil maar zeggen dat elke tool op zijn eigen merites moet worden beoordeeld. Finaal is het aan de verkozenen des volks, aan ons dus, om beslissingen te nemen.

Ik vraag ook om steeds een juiste lezing te geven van wat er wordt gezegd. Minister, u hebt het zelf aangehaald en het zat gisteren ook in het debat: wat houdt een brede eerste graad in? Ik zou naar de tekst van het masterplan willen verwijzen. Daarin staat dat er voldoende moet worden gedifferentieerd en dat in de basisvorming voldoende abstractieniveaueverschillen moeten zitten, aangevuld met 5 uur differentiatie in het eerste jaar en 7 uur in het tweede. Wat daar eenheidsworst aan is, zal mij worst wezen.

Ideeën die uit zo'n bevraging komen, zijn waardevol maar we moeten ze steeds kaderen binnen meerdere bevragingen. We moeten niet naar één klok luisteren, maar we moeten een synthese maken om dan uiteindelijk beslissingen te nemen.

Kathleen Helsen (CD&V): Ik heb bij de vraag van de heer De Meyer ook gezegd dat ik bij de Koning Boudewijnstichting heb gevraagd naar de methodiek. Ik heb hen gevraagd of dit nu echt wetenschappelijk onderbouwd is. Ik heb daar heel wat informatie over gekregen die aantoonde dat dit heel goed wetenschappelijk is onderbouwd. We mogen ervan uitgaan dat de resultaten van het panel heel betrouwbaar zijn en een basis vormen om verder op te werken.

Mevrouw Brusseel, ik heb me ook al vragen gesteld bij het waarom van de 50 minuten omdat dat wat kort is. Ik heb enkele maanden geleden een heel mooie verklaring gelezen in rapporten opgemaakt door hersenwetenschappers. Ze hebben vanuit de hersenwetenschap heel mooi aangegeven tot wat wij in staat zijn en tot wat niet. De minister gaf al aan dat is aangetoond dat we ons gedurende een bepaalde tijd kunnen concentreren. We laten ons het best niet te sterk beïnvloeden door een bepaald idee, maar moeten ook eens kijken naar wat de wetenschap daarover te zeggen heeft. Op de vraag of het wenselijk is om in die richting te evolueren, moet ik op basis van de hersenwetenschap vaststellen dat dit niet het geval is.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Wat betreft de methodologie ben ik het ermee eens dat je verschillende bronnen nodig hebt. Ik heb deze werkmethode met het ouderpanel gekozen omdat ik het een gemis vond dat in de hele opbouw de ouders nog niet op een gestructureerde wijze waren bevroegd. Het regeerakkoord zegt trouwens dat de modernisering in samenspraak moet gebeuren met het veld. Ik heb gekozen voor de methodiek van de Koning Boudewijnstichting om net weg te geraken van het organiseren van enquêtes waarbij iedereen zijn bak leeg kapt op basis van ervaringen met de eigen kinderen. Dat is ook waardevol, maar dit is net iets meer. Ik heb heel veel appreciatie voor de manier waarop dit tot stand is gekomen en daarom vind ik de resultaten ook net iets meer.

Betekent dit dat ik mij niet baseer op wat de VCOV zegt? Natuurlijk niet! Een dag nadat het ouderpanel met de resultaten kwam, presenteerde het VCOV de resultaten van hun bevraging. Ze zijn betrokken in het proces. We hebben hen daarover geïnformeerd. Het is niet zo dat dit tot stand is gekomen zonder dat ze er iets van wisten. Ik zou het spijtig vinden mocht het op die manier zijn gegaan.

Het is goed dat er regelmatig bevragingen gebeuren, maar dit is iets unieks en daarom voor mij ook waardevol. Het is uiteraard van belang dat daar geen 'one shots' uit worden gehaald, maar dat het geheel wordt bekeken. Als iedereen daar zijn eigen lezing in ziet, dan wordt het moeilijk werken.

Mevrouw Brusseel, u had het over de economische vorming en de financiële geletterdheid. Ik had eergisteren Herman Van de Velde op bezoek die voorzitter is geworden van de Vlaamse Jonge Ondernemingen (Vlajo). Hij begeleidt ook het netwerk van ondernemers die naar scholen gaan. Zij ijveren heel erg voor een eindterm voor economische vorming. Nu is er een vakoverschrijdende eindterm waardoor het eigenlijk overal en nergens zit. Hij vindt dat jammer en ik deel zijn bezorgdheid. Ondernemers die naar klassen gaan, gaan systematisch naar economische richtingen. Ze zouden eigenlijk ook naar wetenschappelijke of talenrichtingen kunnen gaan. Ze komen in veel scholen, maar altijd in datzelfde segment. Uiteraard hebben ook andere jongeren dit nodig. Hetzelfde geldt voor de minionderneming. Ook daar zijn vooral technisch-economische richtingen mee bezig en nauwelijks een richting wiskunde-wetenschappen. Het is interessant om na te gaan hoe dit kan worden verbreed. Het gaat niet enkel over iets wat je moet kennen, maar ook over een houding, over ondernemend zijn.

Er wordt gerekend in lesuren van 50 minuten, maar scholen zijn redelijk vrij om dat te doorbreken in hun werking. Om te berekenen wat de lestijden zijn en hoe de leerkrachtenuren worden georganiseerd, moet er wel een vaste maateenheid zijn.

De titel van het onderzoek is 'Evaluatie van het experiment modularisering in het secundair onderwijs' en is geschreven door Koen Pelleriaux en Katleen De Rick. Dit is interessant, maar tijdens de vorige legislatuur hebben we niet gekozen om zoiets veralgemeend in te voeren in het secundair onderwijs. Ik wil dat graag zo houden. Betekent dit dat het onmogelijk is? Neen, maar het is niet veralgemeend. U kunt het onderzoek vinden op www.ond.vlaanderen.be/obpwo/projecten. Het is een paar jaar oud, maar toch nuttig om te lezen.

Ann Brusseel (Open Vld): Ik wil nog even terugkomen op de essentie van de vraag. Lestijden van 50 of 60 minuten, het hanteren van verschillende werkvormen in de klas om de concentratie aan te houden... Er zijn een aantal zaken die buiten kijf staan. Je moet er inderdaad voor zorgen dat leerlingen nog kunnen volgen.

Ik ben er sterk voorstander van om wetenschappelijk onderzoek goed onder de loep te nemen in deze commissie en sterk te volgen, maar dan moeten we tot nog wat meer aanbevelingen komen voor ons onderwijs. Ik heb nog lesgegeven aan leerlingen Latijn-wiskunde uit de derde graad. Zij hadden makkelijk dagen van acht lesuren die ze dan thuis moesten aanvullen met nog enkele uren studeren en huiswerk. Als we dat door de bril bekijken van de neurowetenschappers zullen we ervan schrikken hoeveel we vragen van sommigen. Het is ook heel moeilijk om dit ter discussie te stellen omdat die studierichtingen ook wel bekend staan voor de goede resultaten van hun leerlingen, voor het sterk maken van leerlingen en voor het hen voorbereiden op hoger onderwijs. Als we daarover discussiëren met mensen die pleiten voor een gezonde manier van studeren, dan zullen we andere aanbevelingen krijgen dan enkel die over het beperken van lesuren tot 50 of 60 minuten. Dat is stof voor een discussie over de huistaken, maar dat is voor de commissie geen eenvoudige opgave daar het tot de autonomie van de school behoort.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over regionale verschillen inzake het opleidingsniveau – 1093 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Uit de cijfers van de Vlaamse Regionale Indicatoren (VRIND) 2015 blijkt dat er duidelijke regionale verschillen zijn in het opleidingsniveau van de bevolking. De Census 2011, de volkstelling, leert ons dat de provincies West-Vlaanderen en Limburg achterop hinken.

Zijn er gegevens beschikbaar die een verklaring kunnen geven voor deze opleidingsachterstand? Is deze achterstand te verklaren door migratie van de ene provincie naar de andere of betreft het hier een intrinsieke achterstand? Worden er initiatieven genomen om deze achterstand in die twee provincies weg te werken? Zo ja, dewelke? Indien neen, zullen er nog initiatieven komen? Deze cijfers komen uit de Census 2011. Zijn er meer recente cijfers beschikbaar?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De Census is een momentopname van de Belgische bevolking op 1 januari 2011, namelijk alle inwoners van het Belgische grondgebied ongeacht hun nationaliteit. De Census 2011 biedt een brede waaier aan cijfers over demografie, socio-economische aspecten, het onderwijs en de woningen. Deze Census vindt elke tien jaar plaats. De gegevens uit 2011 zijn sowieso de recentste omdat er nog geen tien jaar voorbij is.

Om uw vragen te kunnen beantwoorden, hebben we de recentste gegevens van VRIND 2015 bekeken. Die geven een beeld van het opleidingsniveau van de volledige bevolking naargelang van de provincie waar zij wonen op het moment van de bevraging. Ik denk dat er geen indicaties zijn dat het hier een intrinsieke opleidingsachterstand zou betreffen die werd opgebouwd via verschillen in behaalde diploma's in de provincies. Dat zou ik kras vinden, maar het is niet zo. De verklaring kan wel te vinden zijn in de arbeidsmigratie tussen de verschillende provincies. West-Vlaanderen en Limburg zijn immers de provincies die het verst verwijderd zijn van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, waar in verhouding een groot aanbod aan jobs voor hoogopgeleiden is. Ze brengen uit zichzelf niet meer hoogopgeleiden voort, het is het aanbod aan jobs voor hoogopgeleiden dat daar hoger is. *(Opmerkingen van Tine Soens)*

Juist, mevrouw Soens, de West-Vlaamse studenten zijn de slimste! Ik hoor hier enig chauvinisme over de partijgrenzen heen.

De kans dat hoogopgeleiden uit deze provincies besluiten te verhuizen wordt groter. Dit fenomeen is ook zichtbaar in de aangehaalde statistieken. *(Opmerkingen. Gelach)*

Daarin wordt de provincie Vlaams-Brabant de gastprovincie, die op die manier een hoog aandeel hogegeschoolde inwoners krijgt. Bijkomend is het zo dat zich in West-Vlaanderen en Limburg ook geen bijzonder grote universitaire instellingen bevinden. Wel bijzonder goede maar geen bijzonder grote. Zo is er ook al sprake van mobiliteit op het ogenblik van de studies, waarbij men dan kan blijven hangen in de traditionele studentensteden na het afronden van de studies. Dat speelt natuurlijk ook een rol, kijk naar het aantal masteropleidingen aan onze West-Vlaamse of Limburgse campussen.

Hoewel de aangehaalde statistieken de volledige bevolking betreffen en dus niet alleen personen die recent deelnamen aan het hoger onderwijs, wil ik tot slot ook aanhalen dat we recente analyses hebben gedaan in opdracht van de provincie Limburg. We zien daar bij de deelname aan het hoger onderwijs geen zeer opmerkelijke verschillen met wat gemiddeld in Vlaanderen wordt geconstateerd. Dat zou een bevestiging kunnen zijn van de oorzaak van uw terecht gemaakte vaststellingen, mijnheer Vandenberghe.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): De uitleg is duidelijk. Dat is de reden waarom wij van West-Vlaanderen naar Brussel komen om te werken. Neen, dat is een grapje. De informatie is duidelijk.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Helsen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het stelsel leren en werken – 1024 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Caroline Gennez

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, we hebben hier allemaal samen het dossier van duaal leren opgevolgd. We hebben daarover heel wat hoorzittingen georganiseerd. Nu bereiden we de proefprojecten voor. Die zullen een tijdje lopen. Daaruit zal een decretaal kader voortvloeien. Naast de proefprojecten, waaruit op basis van een evaluatie conclusies zullen worden getrokken in de aanloop naar het decretaale kader, is er ook nog het stelsel leren en werken. Wij mogen niet uit het oog verliezen dat ook daar een evaluatie is opgestart. Dat was ook decretaal verankerd. Die evaluatie moet uitwijzen hoe het nieuwe decreet met betrekking tot het stelsel leren en werken nu wordt geïmplementeerd, wat er de resultaten van zijn, en op welke manier we het stelsel kunnen optimaliseren. Wij moeten veel oog hebben voor de jongeren die vandaag in het stelsel terechtkomen en die al dan niet tewerkgesteld zijn. Een grote groep is echter nog niet arbeidsrijp. Wij moeten weten hoe wij hun een plaats geven, zowel binnen het onderwijs als op de arbeidsmarkt als in het welzijnsveld.

In het verleden zijn al een aantal knelpunten naar voren gekomen. Er zijn onvoldoende werkplekken. De oriëntering en de toeleiding gebeuren niet altijd optimaal. De schakels tussen de verschillende trajecten gebeuren niet daar waar dat aanvankelijk, bij het opmaken van het decreet, de bedoeling was. Daarom is het goed om bij de evaluatie, die al lang loopt, te bekijken wat daar precies als resultaat naar voren komt en hoe het beleid daarmee omgaat. Welke onvolkomenheden zijn er en welke stappen worden er nog gezet?

Minister, het is al een tijd geleden dat ik de vraag heb opgesteld. Mijn eerste vraag was of het evaluatierapport 'Leren en werken' openbaar kon worden gemaakt. Ik heb vorige week het rapport in mijn bezit gekregen. Het is dus openbaar. Die vraag vervalt dus. Het is nu interessant om te weten wat we leren uit de elementen die uit het rapport naar voren komen. Hoe werken we daarmee verder? Ik heb het zo goed mogelijk bekeken. De knelpunten die we kennen, komen daarin ook naar voren. Het is cruciaal om te bekijken hoe we daar verder mee omgaan.

Naar aanleiding van het dossier 'Duaal leren' en de projecten die worden opgezet, vraagt de sector – de leerkrachten en de trajectbegeleiders die momenteel actief zijn in de Centra voor Leren en Werken (CLW's) – zich af: 'Wat nu met ons?' Zij horen natuurlijk over allerlei pistes die in de toekomst kunnen worden bewandeld. Zij maken zich zorgen. Daarom vind ik het belangrijk om deze vraag hier duidelijk te stellen. Wij moeten voor hen duidelijk maken of het de bedoeling is dat zij de volgende jaren binnen de CLW's voortwerken of niet. Zij vernemen her en der dat de CLW's mogelijk verdwijnen en opnieuw zullen worden geïntegreerd in het voltijds secundair onderwijs, waar dan wel kan worden bekeken op welke manier met die jongeren aan de slag kan worden gegaan. Maar vandaag hebben wij aparte CLW's en de SYNTRA's. Daarom is het goed om deze mensen zo vlug mogelijk duidelijk te maken hoe wij hun toekomst zien. Zij geven aan dat

zij met een heel specifieke groep van leerlingen werken. Als zij het dossier 'Duaal leren' bekijken, geven zij te kennen dat het toch wel om een totaal andere doelgroep gaat, die veel meer begeleiding nodig heeft en die veel meer zorgen heeft, en die niet zozeer in het concept 'duaal leren' thuishoort. Die groep heeft een aparte aanpak nodig. Vandaag zijn die aanpak en die expertise niet aanwezig in het voltijds secundair onderwijs.

Minister, hebt u gegevens met betrekking tot het voltijds engagement en de tewerkstelling van leerlingen in het kader van het stelsel leren en werken in hun traject in het secundair onderwijs?

Zijn daaruit resultaten af te leiden van uw inspanningen in het kader van uw doelstelling om aan jongeren die vandaag in het stelsel leren en werken zitten voldoende werkplekken te garanderen, zonder daarbij te wachten op de volledige uitrol van het decreet Leren en Werken?

Kunt u daarbij in het bijzonder focussen op de bijkomende ondersteuning via intensieve begeleiding in de eerste maanden van tewerkstelling waarin u hebt voorzien in het kader van het nieuwe project 'intensieve begeleiding altemnerend leren', dat kadert in de nieuwe overeenkomst met het Europees Sociaal Fonds?

Plant u mogelijk nog nieuwe initiatieven ten aanzien van de onderwijspartners en economische sectoren om te komen tot een grotere garantie op tewerkstelling en een voltijds engagement van meer leerlingen dan vandaag?

Lopen er of voorziet u in initiatieven die inzetten op een optimalisatie van de oriëntering en toeleiding naar de diverse sporen die in het stelsel leren en werken bestaan? Uit die evaluatie blijkt dat daar toch wel een knelpunt bestaat.

In het persbericht van 29 januari las ik: "Op korte termijn zullen de ministers Crevits en Muyters een voorstel aan de regering voorleggen dat het statuut voor de jongere op de werkplek en de overeenkomst tussen jongere, leeronderneming en school regelt en de erkenning van de leerondernemingen. Verder volgt nog een besluit dat dergelijke proefstudierichtingen ook in de leertijd mogelijk maakt." Is het uw bedoeling aan dit statuut, dat van toepassing is op de leerlingen die vandaag in het stelsel leren en werken schoollopen, te sleutelen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het rapport 'Leren en werken' staat op de website. U vindt het op de pagina www.ond.vlaanderen.be/obpwo/rapporten.

Het onderzoek ging in op verschillende elementen: de complexiteit van het stelsel, het voltijdse engagement, de volwaardige certificering, de afstemming tussen verschillende actoren, het maatwerk, de financiering, de modularisering, de werking van het regionaal overlegplatform (ROP) en de gegevensverzameling. Een heel positief element uit de evaluatie is dat aangetoond wordt dat het aantal kwalificaties sinds de invoering van het decreet Leren en Werken significant is verhoogd en dat men daarbij een positief effect vaststelt van de modularisering, zoals ik daarnet al bij de vraag van mevrouw Brusseel heb gezegd. Dit toont dat een aantal jongeren, door de succeservaring die ze hebben, in dat modulair systeem stappen, en dat dat voor hen het beste is.

Anderzijds zien we in die data-analyses ook een aantal knelpunten met betrekking tot de invulling van het voltijds engagement en het realiseren van maatwerk. Zo geeft het onderzoek aan dat het voltijds engagement in minder dan de helft van de trajecten gerealiseerd wordt. Dat is veel te weinig. Mogelijke redenen zouden kunnen zijn dat er geen logische overstap is, dat ze niet direct kunnen starten in

een traject, dat er een contract afloopt en dat ze niet onmiddellijk opnieuw aan de slag kunnen, dat ze niet beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt.

Het onderzoek wijst er ook op dat de intake- en screeningsprocedure ertoe moest bijdragen dat elke jongere ingeschaald wordt in de gepaste fase, maar dat uit de analyses blijkt dat één op de vijf leerlingen nooit in een van deze fases terecht komt. Er zitten bovendien ook veel grote 'gaten' tussen twee fases. Soms gebeurt de toewijzing in functie van het beschikbare aanbod. Dat is geen goede zaak, want we moeten juist een plaats zoeken op maat van de noden van de jongere. Dat is dus een beetje spijtig. Heel wat van de analyses uit de evaluatiestudie zijn niet nieuw.

In het regeerakkoord staat dat we het stelsel leren en werken willen vernieuwen met de vernieuwing van het duale leren. Doelstelling van deze vernieuwing is het stelsel leren en werken op te waarderen en het opnieuw een positieve vibe te geven, zodat de jongeren daar niet enkel als gevolg van het watervalstelsel of van schoolse vertraging in komen.

Dat is een goede zaak voor jongeren die arbeidsrijp of bijna arbeidsrijp zijn. Wij zijn volop stappen aan het zetten om het duaal leren te implementeren. Ook op korte termijn kunnen een aantal zaken worden gedaan. Er zijn de proefprojecten in de pilootfase van het duaal leren. Het is zeker de bedoeling om het dbso en de leertijd te betrekken bij deze pilootstudierichtingen. Er was gisteren nog een overleg met de stakeholders. Het is de bedoeling om, naar aanleiding van de overgang van het industriële leerlingwezen naar de gemeenschappen, een nieuw kaderdecreet te maken dat het vereenvoudigd statuut van de jongeren in leren en werken zal regelen: één statuut voor alle vormen van leren en werken, dat is dan zowel de leertijd als het dbso als het industrieel leerlingwezen. Het is de bedoeling dat we dat eengemaakte statuut in september hebben.

We bereiden een studiedag voor om de studie, die nu op de website staat, te bespreken en om onder andere de CLW's daar heel nauw bij te betrekken, om concrete bijstellingen te bekijken.

Duaal leren wordt vanaf volgend schooljaar eerst via een proefproject uitgetest in een aantal scholen. Deze proefprojecten zullen ons verder inzicht geven over wat de rol van de CLW's kan zijn. Uiteraard is het de bedoeling dat zij ook duaal leren kunnen aanbieden, dat is de logica zelf. Maar uiteraard hebben zij ook meer dan alleen maar jongeren die geschikt zijn om in het stelsel van duaal leren te komen. Een grote groep jongeren in de voortrajecten is niet arbeidsrijp of bijna niet. Voor deze groep hebben we de conceptnota 'Samen tegen schooluitval'. Daar zitten onder andere de programmatorische overheidsdiensten (POD's) in de naadloze flexibele trajecten. Het is niet de bedoeling dat die alleen in het voltijdse onderwijs worden aangeboden. Ze kunnen ook op deeltijdse basis of in de CLW's aangeboden worden.

Misschien kan een deel van de zorg van de CLW's weggenomen worden als we altijd synchroon zouden communiceren over leren en werken en 'Samen tegen schooluitval'. Nu ontstaat de indruk dat het enkel nog zal gaan over duaal leren en voltijds onderwijs, en dat er daartussen niets is. Dat is niet zo fijn voor de CLW's omdat er een groep jongeren is die niet in het duaal leren kan, en die ook niet in het voltijds onderwijs zit, en die we onmogelijk kunnen 'brainwashen' om ze naar het een of het ander te doen gaan. Er zal een groep kwetsbare jongeren blijven voor wie we de flexibele trajecten – de time-ins en de time-outs, tijdelijk of voor een langere periode – moeten organiseren.

Mevrouw Helsen, ik kom bij de tewerkstellingsbegeleiding. Wij krijgen van het departement regelmatig cijfers over het voltijdse engagement. De meest recentste

zijn deze van 1 februari 2016. Het gaat hier over het voltijdse engagement binnen leren en werken, zoals het vandaag bestaat.

Voor 63,2 procent van het aantal jongeren in het dbso wordt het voltijds engagement gerealiseerd. Dat is bijna een status quo ten opzichte van vorig schooljaar. Het totaal aantal jongeren in het normale economisch circuit is ten opzichte van vorig schooljaar gestegen. Daar waar vorig schooljaar 29,5 procent van de jongeren in een normaal economisch circuit draaide, is dat nu 32 procent. Dat cijfer is gestegen, maar nog veel te weinig. De doelstelling van het project 'intensieve begeleiding alternerend leren' was net het verduurzamen van de tewerkstelling. Je kunt wel zeggen dat het project een effect heeft, want het aantal jongeren is gestegen.

Anderzijds hoor ik echter dat het project een trage opstart kent en dat een aantal actoren nog de weg moeten vinden naar deze trajecten en overtuigd moeten worden van de meerwaarde. Zulke trage opstart is niet nieuw en zien we ook bij andere projecten. Het zou echter wel zeer spijtig zijn mochten de voorziene trajecten aan het eind van het jaar onbenut blijven.

Op 4 maart is er een overlegplatform met de ROP-voorzitters. Ik wil dan bekijken hoe we het gebruik van deze IBAL-trajecten (intensieve begeleiding alternerend leren) zeker kunnen stimuleren, zodat alles wat beschikbaar is, kan worden gebruikt.

In verband met extra initiatieven, wil ik in de eerste plaats focussen op de nieuwe ESF-projecten (Europees Sociaal Fonds) voor volgend schooljaar. Dat is na de paasvakantie. De projecten hebben een looptijd van één jaar. We hebben de mogelijkheid om jaarlijks in te spelen op nieuwe behoeften. Ik kan bijvoorbeeld het project 'intensieve begeleiding alternerend leren' voor volgend schooljaar bijsturen op basis van de aanbevelingen die ik heb gevraagd aan de ROP's. Voorts informeer ik de sociale partners structureel over de stand van zaken.

Voor de toeleiding naar de diverse sporen in leren en werken, vertrekken wij vanuit het vertrouwen in de goede inschatting van trajectbegeleiders dat de fase waarin de jongere zich bevindt op dat moment, de meest zinvolle invulling is van dat voltijdse engagement. Ik vind trajectbegeleiding enorm belangrijk in het licht van het duale leren. Het zal een zaak zijn van Werk om in de toekomst in de professionalisering van de begeleiders te voorzien. De VDAB voorziet nu al in sessies 'loopbaandenken' voor trajectbegeleiders en leerkrachten. De eerste signalen zijn positief.

Een van de elementen uit de evaluatie gaf aan dat het huidig stelsel heel complex is, onder meer op het vlak van de mogelijke contracten die gesloten kunnen worden. Het nieuwe statuut zou daarover al duidelijkheid moeten verschaffen. Als er één statuut is, dat voor iedereen gelijk is, lost dat het probleem van de complexiteit van al die verschillende contracten op. We moeten er natuurlijk voor zorgen dat niemand uit de boot valt. Ik denk bijvoorbeeld aan de zorgtrajecten, want daar heeft het statuut ook iets te maken met de sociale Maribel die kan worden toegepast. Als we dat afschaffen, dan is er een groep jongeren die misschien niet meer in het traject zal stappen, en dat is ook niet de bedoeling. Ook het eenge maakte statuut is geen evidente kwestie, gelet op de verscheidenheid aan trajecten en zaken die op dit ogenblik bestaan in Vlaanderen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Kathleen Helsen (CD&V): Voorzitter, minister, het is dus niet de intentie om te raken aan de huidige centra voor leren en werken. U zegt dat ze vandaag hun plaats hebben en dat het de bedoeling is om te bekijken hoe we de werking kunnen optimaliseren.

U geeft aan dat het voltijds engagement vandaag, waarschijnlijk naar aanleiding van die intensieve begeleiding, gestegen is, dat het positieve effecten heeft, maar

dat het nog onvoldoende is. Dat is ook een grote bezorgdheid van het werkveld zelf: hoe kunnen we erin slagen om, natuurlijk rekening houdend met de ontwikkeling van het duaal leren, toch meer werkplekken te vinden voor deze jongeren dan we vandaag hebben? Het betreft niet alleen plekken binnen het normale arbeidscircuit, maar ook binnen de brugprojecten, binnen de voortrajecten en de persoonlijke ontwikkelingstrajecten. Ook daar blijven we met de vraag zitten hoe we ervoor kunnen zorgen dat er echt voldoende aanbod is, want vandaag is er een tekort.

U geeft zelf aan dat de juiste trajecten niet altijd voorhanden zijn. Daardoor worden jongeren wel geplaatst, maar niet altijd op de juiste plaats. Ze krijgen eigenlijk geen gepast aanbod. Hoe kunnen wij er toch voor zorgen dat er voor deze kwetsbare jongeren wel een voldoende groot aanbod is, zodat ze optimale ontwikkelingskansen krijgen? Het is voor mij nog niet duidelijk hoe we daar op korte termijn werk van kunnen maken. We doen heel duidelijk een oproep naar sectoren om plekken te creëren voor leerlingen die kiezen voor duaal leren, voor de nieuwe proefprojecten. De sector van het stelsel leren en werken vreest echter dat dit een negatieve impact kan hebben op hun jongeren. Het is een bekommernis die leeft. Vandaar de vraag om te bekijken hoe we het aanbod voor de jongeren in het stelsel leren en werken kunnen vergroten binnen de verschillende trajecten die ze kunnen doorlopen, zodat ze niet uit de boot dreigen te vallen. Het is goed dat de specifieke aanpak mogelijk blijft in het stelsel leren en werken. Het gaat om jongeren die het ook effectief nodig hebben.

U zegt dat u de trajectbegeleiding heel belangrijk vindt. Cruciaal is dat de professionalisering van de trajectbegeleiders kansen krijgt. Ook in de aanbevelingen van het evaluatierapport wordt gesteld dat het heel belangrijk is om een gevalideerd screeningsinstrument te hebben. Daar zit een knelpunt met betrekking tot de toeleiding en de oriëntering. Is het de bedoeling om ook daar werk van te maken zodat het niet alleen gaat over de professionalisering van mensen op het terrein, maar ook over een verbetering van de kwaliteit van de instrumenten die worden gebruikt? Dit zou kunnen leiden tot een betere toewijzing in de trajecten.

Een ander knelpunt hebben we al ingebracht toen het decreet Leren en Werken hier werd behandeld: het is niet vanzelfsprekend om te schakelen van het ene traject naar het andere. We zien nu ook in de evaluatie dat die doorstroom onvoldoende gerealiseerd wordt, dat jongeren langer dan gehoopt in een bepaald traject blijven zitten. Het is echter net de bedoeling om de jongeren binnen dat traject te versterken om te kunnen doorschakelen naar een volgend traject. We slagen daar niet in. Op welke manier zal dat geremedieerd worden? Het gaat natuurlijk niet alleen over trajectbegeleiders, maar over alle mensen die actief zijn binnen het stelsel. Zij moeten dat trachten te realiseren samen met de partner die een tewerkstelling aanbiedt. Ook daar vraag ik u om te bekijken op welke manier we dat kunnen verbeteren opdat we stappen vooruit kunnen zetten in het stelsel leren en werken.

Ik heb begrepen dat het nieuwe statuut ook op hen van toepassing zal zijn. Dat was nog onduidelijk. U hebt heel duidelijk gesteld dat het nieuwe statuut dat van toepassing zal zijn voor duaal leren, ook van kracht zal zijn voor de jongeren die niet in duaal leren zitten, maar in het stelsel leren en werken. Ook dat is interessant om weten voor de mensen op de werkvloer.

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Voorzitter, minister, bedankt voor uw antwoorden op de vele vragen. Ik had dezelfde bekommernissen.

Uit cijfers blijkt dat zich een aantal problemen voordoen binnen het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso) en meer bepaald inzake het tekort aan werkplekken. Dat staat in contrast met het aanbod aan werkplekken binnen de leertijd. Ik

vraag me af of u samen met minister Muyters zult bekijken wat u hieraan kunt doen. Het is jammer dat in een systeem geen werkplekken worden gevonden en dat er tegelijk in een ander systeem geen leerlingen worden gevonden. Hoe kan dit probleem worden opgelost?

De evaluatie van leren en werken staat nu online. De effecten zijn meestal positief. Er is sprake van een centraal registratiesysteem om de evoluties in kaart te brengen en het beleid op te volgen en te evalueren. Ik vraag me af hoe u daar tegenover staat.

De kwestie van het statuut is ondertussen voor mij duidelijk: er komt één statuut vanaf 1 september.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Helsen, het onderzoek staat nog maar sinds vorige week op de website. Wij moeten dat nu eerst rustig kunnen bespreken met de centra voor deeltijds leren. Ik wil in verband met dit dossier geen onrust op het veld. Ik wil zeker niet de boodschap verspreiden dat die centra moeten verdwijnen. Waarom zouden ze? Ze leveren goed werk. Het is niet hun schuld dat er een groep kwetsbare jongeren is. Ze gaan er op een goede manier mee aan de slag.

U zegt dat ze onzeker zijn over wat er te gebeuren staat. In feite moeten ze assertief zijn. Een paar maanden geleden was ik in Hasselt in een heel groot centrum voor deeltijds leren. De directrice zei dat ze ernaar snakt om in het stelsel van duaal leren te kunnen stappen. Het is voor haar van belang dat ze de arbeidsrijpe jongeren hebben en houden, dat ze geen centrum hebben met alleen maar niet-arbeidsrijpe jongeren. Ze hebben de succesvoorbeelden zeker nodig. Dus, ja, ze kunnen dit inrichten, allemaal onder hetzelfde statuut.

En ja, er is een groep jongeren die er niet in kan. U vraagt hoe ze worden gescreend. De bedoeling is dat samen met de VDAB in het licht van het stelsel duaal leren en werken een screeningsinstrument wordt ontwikkeld. Dat is er nog niet, het is nog in de maak. We willen ermee bekijken of een jongere al dan niet bijna arbeidsrijp is en dus naar een werkplek kan gaan. Veel van uw vragen zullen we samen met de sector bekijken.

Voor de werkplekken zelf kan het feit dat er één statuut is helpen om misschien wat meer openheid te krijgen. Als een jongere gescreend is op arbeidsrijpheid en een gesprek heeft gehad, zal men ook sneller een jongere willen nemen. De sector klaagt aan dat er nu een oerwoud aan statuten is en vraagt eenduidigheid. Er is de leertijd, er is het industrieel leerlingenwezen, er is leren en werken. Het is te veel, het is belangrijk om dit transparant te maken.

Voor de bedrijfswereld, die luid staat te roepen dat ze wil dat het duaal leren en werken slaagt, is het ook een grote verantwoordelijkheid om sectoraal de bedrijven, de grotere en kleinere, te stimuleren om in het systeem te stappen. Wij sluiten niet uit dat twee kleine kmo's de handen in elkaar slaan om samen een jongere op te leiden in het licht van duaal leren. Dat is een taak voor de overheid, maar uiteraard ook voor de bedrijven zelf. Ik weet dat minister Muyters alle hefboomen zal gebruiken die hij bezit om bedrijven daartoe te stimuleren.

Veel zal afhangen van het succes van de proefprojecten. Het is niet te onderschatten wat we op dit ogenblik aan het doen zijn. De beroepskwalificatie, die goedgekeurd is door de Vlaamse Regering, moet vertaald kunnen worden in een onderwijskwalificatie. Het is niet evident om jongeren aan een diploma te helpen of om ze naar een traject te leiden. De beroepskwalificaties zijn gemaakt op basis van een ervaren beroepsbeoefenaar. Als je onderwijs geeft, kun je natuurlijk niet onmiddellijk van iedereen ervaren beroepsbeoefenaars maken. We moeten dit nu doen

voor elk van de zeven proefprojecten. Dat is een enorme klus. Als die slaagt, als we die succeservaring hebben, zal het veld zich volgens mij ook goed organiseren.

Ik herhaal, mevrouw Helsen, dat ik nog niet op al uw bijkomende vragen kan ingaan. De studie is er nog maar net, we moeten die eerst rustig met het veld kunnen bespreken.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, ik wil u bedanken voor de aanvullende antwoorden. Het is positief dat op heel korte termijn in overleg wordt gegaan met de sector zelf om samen te bekijken hoe de knelpunten kunnen worden aangepakt. Er is heel veel enthousiasme bij de mensen op de werkvloer om echt te bekijken hoe ze stappen vooruit kunnen zetten. Ik heb er heel veel vertrouwen in dat we ook voor deze groep jongeren een goed aanbod zullen kunnen realiseren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de aanpak van pesten van kinderen – 1055 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Voorzitter, minister, deze vraag staat in het teken van de Week tegen Pesten. Helaas blijft pesten actueel, collega's. Uit een grootschalige bevraging bij 9566 leerlingen van het vijfde leerjaar basisonderwijs tot het laatste jaar van het middelbaar, blijkt dat 19,3 procent van de Vlaamse leerlingen minstens één keer in twee maanden tijd gepest wordt.

Hoewel het aantal leerlingen dat systematisch pest de voorbije jaren licht daalde, is pesten nog steeds een te grote plaag. Als jongeren zelf tussenbeide komen, zich uitspreken tegen het pestgedrag dat ze bij anderen waarnemen of zelf bemiddelen in een conflict tussen andere jongeren, lijkt dat een bijzonder gunstig effect te hebben in de strijd tegen pesten.

We hadden het hier al eerder over in discussies, minister, maar ook in de meest recente discussie met de kinderrechtencommissaris hadden we het over de 'peer mediation'. Hoe faciliteert u die? Op welke wijze zorgt u als minister voor meer regie in het antipestbeleid?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Op 21 januari 2016 hebben we in deze commissie ook een bespreking gehad over pesten. Collega Celis, ik kijk nu naar u, niet om u te pesten, maar omdat u daarover meestal vragen stelt.

Ik ben ervan overtuigd dat het overlegplatform welbevinden, preventie en aanpak van pesten op school, dat bestaat uit de onderwijskoepels, de Vlaamse Scholierenkoepel, ouderkoepels, vakbonden, lerarenopleiding en experts (cyber)pesten, een belangrijke katalysator moet en zal zijn om scholen aan te zetten tot actie.

Het overlegplatform heeft als centrale missie ertoe bij te dragen dat scholen waar leer-, werk- en leefplekken zijn waar leerlingen en personeel zich mentaal goed voelen. Het spreekt voor zich dat dit een schoolklimaat is waarin kinderen en jongeren ook de zorg voor elkaar durven op te nemen.

Daarnaast is het van belang dat ook buiten onderwijs dezelfde boodschappen worden gegeven. Hiervoor werkte ik samen met mijn collega's van Welzijn, Jeugd en Sport aan een mededeling Integriteit, die op 29 januari op de ministerraad werd geagendeerd. In deze mededeling engageren we ons onder andere om een kennisplatform op te starten. Het gaat dus over een horizontale samenwerking tussen mezelf, collega Vandeurzen, collega Gatz en collega Muyters om op dat vlak informatie te delen. We moeten dit nog operationeel maken, maar we zijn het erover eens dat een duidelijke regierol vereist is en dat het best een samenwerking is tussen de verschillende expertisecentra, zoals Tumult, het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie (VIGeZ) en Internationaal Centrum Ethiek in de Sport vzw (ICES) op het terrein. Pesten kun je immers niet in een hokje steken: dat is niet alleen onderwijs, of alleen sport. We moeten de krachten bundelen om meer slagkracht op het terrein te krijgen.

Het departement Onderwijs en Vorming organiseerde op 15 december 2015 een studiedag rond peer mediation. Daar is een publicatie op gevolgd: 'Werken aan een verbindend schoolklimaat. Hoe reageert jouw schoolteam doeltreffend op pesten?'. In deze publicatie is een volledig hoofdstuk gewijd aan de methodiek van leerlingenbemiddeling binnen de volledige schoolaanpak.

Daarnaast sloot ik een overeenkomst met de Vlaamse Scholierenkoepel, die reeds van start ging met haar project 'de Confixers' – ze hebben trouwens gevraagd om niet meer te spreken over peer mediation, maar over de Confixers, zodat de term ingeburgerd geraakt. De Vlaamse Scholierenkoepel zal leerlingenbemiddeling ruim bekijken en allerlei methodes van peer-to-peer support onder de loep nemen.

Concreet heeft de Vlaamse Scholierenkoepel de volgende stappen ondernomen: het opmaken van een werkboek en filmpjes voor de website; het voeren van verkennende gesprekken of geven van workshops voor geïnteresseerde scholen, leerlingenraden, ouderraden, personeelsvergaderingen, schoolraden, directies of schoolbesturen; het geven van inspiratiewerkshops over de Confixers op studiedagen en conferenties, bij pedagogische begeleidingsdiensten, op pedagogische studiedagen, bij steden en gemeenten; het opmaken van een checklist voor de scholen waarmee ze kunnen nagaan of ze voor leerlingenbemiddeling klaar zijn. Ten slotte wordt de al bestaande webpagina aangevuld met informatie over hun project.

De afgelopen maanden kreeg de VSK al meer dan veertig vragen binnen van scholen en CLB's die met de Confixers aan de slag willen.

Het thema leeft dus op het terrein. Ik was een paar weken geleden samen met de koningin in de Sint-Guidoschool in Anderlecht. Daar waren niet alleen de mensen van Sint-Guido in Anderlecht aanwezig, maar ook een aantal andere projecten. Daar hebben we schitterende voorbeelden gezien van de manier waarop scholen gebruik maken van de kracht van kinderen om een schoolklimaat te creëren waarin geen plaats is voor pesten. Dat was bijzonder boeiend. Ik geloof dus echt in datgene waarmee de Vlaamse Scholierenkoepel nu aan de slag is. De Scholierenkoepel in secundair onderwijs heeft mij wel gevraagd erop toe te zien dat ook gebruik gemaakt wordt van de talenten van jongeren in het lager onderwijs. De school in Geel is daar onder andere zeer actief mee bezig. We gaan nu na wat we daarrond nog extra kunnen doen.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Collega Gennez heeft met haar vraag terecht de aandacht gevestigd op preventieve en deels curatieve maatregelen en het inschakelen van kinderen zelf. Dat is het belangrijkste dat gedaan kan worden.

Ik heb nog twee opmerkingen. Misschien moeten we opleidingen geven rond bemiddeling, zowel bemiddeling waarin leerkrachten en mensen van het CLB een

rol spelen als leerlingen zelf. We moeten nagaan of de bemiddelaars die in de gemeenten aangesteld zijn in het kader van de GAS-wetgeving, die naar mijn aanvoelen zeer veel ervaring hebben en ook zeer veel problemen oplossen, een deel van hun ervaring kunnen doorgeven. Nascholing op dat terrein is immers niet zo wijdverspreid.

Misschien kan het voor directies, die nu met de handen in het haar zitten bij heel zware pestgevallen waarvan vaak leerlingen of volwassenen van buiten de school aanstokers zijn, een oplossing bieden dat de toekomstige federale wetgeving bepaalt dat niet alleen de gepeste een klacht kan indienen bij het parket, maar ook mensen uit de vertrouwensomgeving. Misschien moeten we dat opvolgen zodat nadien het ministerie daarover kan communiceren met de groepen in het onderwijs die daarmee geconfronteerd worden.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Ik had de voorbije weken het geluk aanwezig te mogen zijn bij de uitreiking van een prijs die een school in Geel gekregen heeft voor de methodiek die daar gebruikt wordt. Gie Deboutte was daar aanwezig om een aantal zaken te kaderen.

Vorige week was er in Turnhout, ook in aanwezigheid van Gie Deboutte, een infomoment rond pesten. We moeten daar inderdaad blijvend aandacht voor hebben. Wat me daar opviel, is dat niet alleen de methodiek die scholen hanteren om het probleem binnen de school aan te pakken fundamenteel is in het verhaal, maar dat er een hele organisatie en een hele werking verder uitgetekend werd, toegevoegd door Gie Deboutte, samen met de ouders. Het is eigenlijk een breder verhaal dan een pestproblematiek die zich uiteraard voor het grootste gedeelte afspeelt binnen de school, maar die zeker wat het cyberpesten betreft, 24 uur op 24 en ook in het weekend sterk doorgaat. Dan wordt het niet alleen verhaal van de jongere, maar ook van de ouders.

Buiten het feit dat er heel wat tips en richtlijnen werden gegeven op het vlak van het plan van aanpak, wil ik benadrukken dat ook binnen de school peer mediation zeker zijn voordelen zal hebben voor de leerlingen. Het is zeer belangrijk dat er ondersteuning is van leerkrachten, van zorgleerkrachten, met andere woorden van volwassenen. Het kunnen terugvallen op volwassenen is volgens het Kinderrechtencommissariaat belangrijk om de problematiek een beetje onder controle te krijgen.

Dat is fundamenteel in het verhaal en ik zou het jammer vinden dat we dat uit het oog zouden verliezen. Het feit dat we hier in de commissie geregeld de thematiek ter harte nemen en dat er geregeld vragen om uitleg over worden gesteld, betekent dat we blijvend aandacht hebben voor deze problematiek. Daar kan ik alleen maar heel tevreden mee zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb van collega Celis vooral aanvullende opmerkingen gehoord, maar geen extra vragen. Ook niet van collega Gennez en collega De Ro.

Ik had het berichtje van deredactie.be mee 'pesten vervolgen kan binnenkort zonder rechtstreekse klacht'. Het wetsvoorstel is nu eenparig goedgekeurd in de Kamercommissie. Zodra het een feit is, zullen we snel scholen, ouders en al wie met de problematiek bezig is verwittigen dat niet langer het slachtoffer zelf een klacht moet indienen. Ik heb begrepen dat u dit ook vraagt. We zullen dat zeker doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de uitwisseling van gegevens tussen het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) en de Pensioendienst van de Overheidssector (PDOS) – 1060 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Vanaf 1 januari 2016 is het in principe voor elke werknemer die oud genoeg is, mogelijk om een raming van de pensioendatum te krijgen. De federale diensten zijn naar eigen zeggen ook bezig met een systeem waarmee het pensioenbedrag zal kunnen worden opgevraagd. De combinatie van beide gegevens is specifiek voor werknemers in het Vlaamse onderwijs een service waarvan ze gebruik kunnen maken om af te wegen of ze hun vroegst mogelijke pensioendatum al dan niet zullen gebruiken.

Concreet moeten we toch vaststellen dat net de personen die er baat bij hebben, geen gebruik kunnen maken van dit systeem. Dat het pensioenbedrag nog niet kan worden berekend voor personeelsleden die nog jaren te gaan hebben, is uiteraard geen probleem, maar voor wie per 1 september 2016 zou willen uittreden, is het toch wel interessant dat hij dat pensioenbedrag kan berekenen.

Ook voor de berekening van de P-datum worden de mensen die er het meest baat bij hebben, in de steek gelaten. Voor wie constant voltijds heeft gewerkt, lijken er geen problemen, maar vooral voor vrouwelijke personeelsleden met een deeltijdse carrière blijken er onoverkomelijke problemen te zijn. Personeelsleden die op 1 september 2016 als laatste cohort gebruik kunnen maken van een jaar terbeschikkingstelling voorafgaand aan het pensioen, krijgen daar in sommige gevallen nog geen uitsluitsel over, omdat hun P-datum niet wordt berekend.

Op de website van de Pensioendienst voor de Overheidssector (PDOS) staat een hele uitleg, die ik in mijn vraag heb weergegeven, maar die ik niet zal voorlezen. Het komt er eigenlijk op neer dat gesteld wordt dat ofwel de private werknemer, ofwel de overheid hun niet de juiste gegevens bezorgt om de pensioendatum en/of het pensioenbedrag te kunnen berekenen. De pensioendatum zou in principe mogelijk zijn vanaf 1 september 2016, het pensioenbedrag vanaf 2017.

Welke gegevens van het Agentschap voor Onderwijsdiensten ontbreken nog bij PDOS zodat de P-datum van sommige personeelsleden met geboortjaar 1957 nog steeds niet kan worden berekend?

De ontbrekende P-data lijken vooral voor te komen bij mensen met een deeltijdse carrière en met dienstonderbrekingen. Toch is sinds 2012 bekend dat ook een jaar waarin deeltijds gewerkt werd, meetelt voor de berekening van de P-datum. Zijn er ondertussen veranderingen doorgevoerd in de berekening van de anciënniteit bij periodes van deeltijdse arbeid? Zo ja, welke, en met welke motivering?

Kunt u er bij uw federale collega van Pensioenen op aandringen dat personeelsleden ten laatste in het jaar van hun P-datum ook een raming van het bedrag kunnen krijgen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mensen zin doen krijgen om hun P-datum te onderzoeken, klinkt fout, nietwaar? (*Gelach*)

De vraag is echter wel relevant, mijnheer De Meyer, maar mijn 50 minuten waren voorbij en ik moest mij even kunnen ontspannen.

Voor de RSZ, waarvan de PDOS deel uitmaakt, wordt de gesubsidieerde onderwijssector beschouwd als de grootste werkgever van het land. Daarom was het erg belangrijk dat de uitvoering van het project Capelo, de uitbouw van het elektronisch pensioendossier, goed verloopt. De Vlaamse agentschappen voor het onderwijs hebben zich van bij het begin van het project sterk geëngageerd om het tot een goed einde te brengen, vooral omdat er voordelen uit voortvloeien voor de personeelsleden in het onderwijs en de scholen. Niet alleen was de samenstelling van het pensioendossier al langer een belangrijke factor van administratieve lasten, de nieuwe pensioenregeling, met een individueel vast te stellen pensioendatum, maakte deze informatisering nog meer noodzakelijk.

Tussen juni 2012 en 2015 bezorgden onze onderwijsdiensten het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) en het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) de historische loopbaangegevens tot en met 31 december 2010 van alle 174.000 personeelsleden uit het onderwijs aan PDOS. Deze overdracht gebeurde in het kader van het Capeloproject. Het project werd succesvol afgerond eind 2015.

De beide agentschappen hebben dit project gerealiseerd dankzij de automatisering van de overdracht van de gegevens, maar ook en vooral dankzij de inzet van alle ambtenaren die werken in de sector onderwijspersoneel, AgODi en AHOVOKS. Bij de start van Capelo, in 2012 en 2013, hebben zij 18.400 dossiers volledig handmatig ingebracht. Het betrof personeelsleden die vlak voor hun pensioen stonden. 140.000 dossiers werden automatisch opgemaakt en zonder probleem doorgestuurd. Ten slotte hebben AgODi en AHOVOKS nog 27.000 automatisch opgemaakte dossiers manueel bijgewerkt vanwege de hoge complexiteit. Ik wil hen hiervoor expliciet bedanken.

Tijdens het volledige proces stonden beide agentschappen permanent in contact met PDOS en de informaticadiensten, Sigedis, waarmee PDOS samenwerkt. Samen klaarden zij de knelpunten uit.

De automatisering heeft 1 miljoen euro gekost, maar het nieuwe systeem kan in de toekomst gebruikt worden voor andere vormen van gegevensoverdracht naar externe instanties.

De loopbaangegevens vanaf 01 januari 2011 worden met DFMA-aangifte aan PDOS bezorgd. Hiervoor werden de wijzigingen in DMFA geïmplementeerd eind 2011. De gegevens over 2011 werden met terugwerkende kracht ingestuurd. Sindsdien worden per kwartaal automatisch dergelijke gegevens doorgegeven. Hiermee beschikt PDOS over alle loopbaangegevens waarop AgODi en AHOVOKS zicht hebben. Ook voor de personeelsleden geboren in 1957 beschikt PDOS dus over alle elementen om de P-datum te berekenen.

Alle dienstonderbrekingen in het onderwijs zijn via Capelo als basisgegevens doorgegeven aan PDOS. In het kader van het Capelo-project overlegden PDOS en Onderwijs hoe bepaalde dienstonderbrekingen aan PDOS dienen doorgestuurd te worden. Maar het is PDOS die bepaalt welke gegevens en welke dienstonderbrekingen in aanmerking genomen worden voor de berekening van de pensioendatum en welke niet.

Het is mij niet bekend dat PDOS een gewijzigd standpunt heeft ingenomen in verband met de in aanmerkingneming van jaren waarin deeltijds werd gewerkt. Mogelijk heeft de vraag betrekking op personeelsleden die ook buiten het onderwijs prestaties hebben verricht in het stelsel van het werknemerspensioen. In dat geval moeten de loopbaanelementen aangeleverd worden door andere instanties.

De mogelijkheid om via 'Mypension' niet alleen de P-datum te kunnen raadplegen, wat inmiddels mogelijk is gemaakt sinds vorige maand, maar ook het bedrag van

het pensioen te simuleren, maakt deel uit van de planning van PDOS in de verdere uitrol van hun informatiseringsproject.

Ik zal via een brief bij mijn federale collega van Pensioenen de vraag onder de aandacht brengen om een raming te maken van de pensioenberekening voor de personeelsleden met geboortedatum in het jaar 1957, als die personeelsleden daar tenminste om vragen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, het is nuttig dat u die informatie geeft.

Ingevolge de wijziging van de federale pensioenwetgeving is het begrijpelijk dat mensen zich zorgen maken over hun pensioen. Ze willen een en ander raadplegen, maar zijn gefrustreerd dat de instrumenten die voorhanden zijn niet optimaal werken.

Ik kreeg enkele bezorgde mensen uit het onderwijs over de vloer en heb geprobeerd samen met hen de website te raadplegen. Spijtig genoeg kregen we geen antwoord op onze vraag. Maar misschien werkt het systeem intussen optimaal.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Ik sluit me aan bij collega De Meyer. Er is veel onzekerheid over het recht op pensioen en de pensioendatum, maar ook over de hoogte van het pensioen.

Onlangs ontving ik een mail van een directeur die zegt dat er in zijn school heel wat leerkrachten zijn die tussen 1959 en 1965 geboren zijn. Twee jaar geleden werd hen meegedeeld dat het TBS55+ vervangen werd door TBS58+. Nu wordt aan dezelfde mensen duidelijk gemaakt dat ze niet op 60 jaar kunnen stoppen met werken. De directeur zegt dat er vaak wenende juffen in zijn bureau komen vragen hoe lang het nog zal duren voor er duidelijkheid komt in verband met hun pensioen. Er is voornamelijk een probleem voor de categorie leerkrachten die de data de voorbije jaren steeds hebben zien opschuiven.

De mogelijkheid die via MyPension wordt gecreëerd, is niet altijd even transparant. Sommigen krijgen het bericht minstens te moeten werken tot 64 of 65 jaar. In vier jaar tijd bijna tien jaar langer moeten werken, dat vinden die collega's blijkbaar heel onrechtvaardig. Het is een oproep om effectief duidelijkheid te creëren, ook met de federale minister van Pensioenen, en rust te brengen in het onderwijsveld.

Het kadert natuurlijk ook in het loopbaandebat. We hebben echter de indruk dat er vanuit de Federale Regering torpedo's worden afgevuurd die niet zonder gevolg blijven voor het Vlaams onderwijs.

Minister, hoe kunt u ervoor zorgen dat die transparante informatie ook effectief bij de leerkrachten komt?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik zal een brief sturen met de suggestie van collega De Meyer.

Mevrouw Gennez, het zou goed zijn als u me de brief of de mail waarnaar u verwijst, bezorgt. In principe zou het nu mogelijk moeten zijn om de datum te berekenen. Alles is geautomatiseerd. De informatie is sinds vorige maand voor iedereen beschikbaar via MyPension.

Caroline Gennez (sp.a): Ik heb hier drie mails: een van 2 februari, een van 28 januari en een van 18 februari.

Minister Hilde Crevits: Dat zou in theorie opgelost moeten zijn. Desnoods maakt u dat anoniem, maar we geven zeker die zorgen door, want dat zou in orde moeten komen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik zal niet discussiëren over de vraag of dit al dan niet in orde is. Ik zal nog even de proef op de som nemen voor de mensen waarvoor ik dit heb gedaan.

Heel wat beslissingen zijn natuurlijk federaal genomen, maar hebben zware repercussies voor de onderwijssector. Ik wil u alleen nog meegeven – maar u weet dat – dat veel mensen uit de onderwijssector hopen dat u dit debat toch wel verder op de voet blijft volgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het project 'studiekostenmonitor' – 1072 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Voorzitter, een aantal jaren geleden, op 1 september 2014, is men begonnen met het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO) naar de ontwikkeling van een studiekostenmonitor, onder het promotorschap van professor Ides Nicaise van het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA). Qua doelstelling van dit project werd het volgende gesteld: “Om te garanderen dat instrumenten van studiefinanciering – en wat ons betreft ook de instrumenten voor kostenbeheersing – voldoende afgestemd dienen te blijven op de werkelijke studiekosten, is het dan ook noodzakelijk om regelmatig een betrouwbare schatting van de studiekosten te maken. Met het oog op een dergelijke meting zullen in dit onderzoek voor de diverse onderwijsniveaus aangepaste instrumenten worden ontwikkeld, getest en gevalideerd. Daarnaast zullen ook voorstellen m.b.t. de dataverzameling en verwerking worden gedaan.”

Minister, de oplevering van dat project was voorzien voor 31 januari 2016. Hebt u al een zicht op de resultaten van dat onderzoek, meer bepaald op de ontwikkelde monitor en de concrete kosten op de verscheidene niveaus? Bent u bereid de resultaten van die studie te gebruiken voor een grondige analyse van de kostenstructuur, en dus ook van de kostenbeheersing, en met betrekking tot het invoeren van een maximumfactuur in de eerste graad van het secundair onderwijs?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Gennez, u blijft op hetzelfde hameren, maar u bent een beetje te vroeg. Ik zei het u daarnet al, toen u voorzitter was. Het onderzoek naar de ontwikkeling van een studiekostenmonitor, onder het promotorschap van professor Ides Nicaise, is begonnen op 1 oktober 2014 en eindigt op 29 februari 2016. Dat is zo bepaald. Dat kan dus niet vóór 29 februari bij mij terecht komen. Dan moeten we daarover nog eens grondig van gedachten wisselen en bekijken of er nog iets moet worden aangevuld.

Op basis van dat onderzoek krijgt men een instrumentarium en een methode aangereikt die toelaat om de studiekosten voor de diverse onderwijsniveaus in

Vlaanderen in kaart te brengen en te monitoren. Het onderzoek zal dus nog geen informatie bevatten over alle studiekosten zelf. Je ziet dat ook in het onderzoeksopzet. Wel zal het de methode aanreiken om dat te doen. Als we die monitor hebben, dan zullen we er dus sowieso nog allerlei dingen moeten instoppen. Ik heb dat echter niet besteld om er niets mee te doen. Ik denk trouwens dat heel veel scholen, los van de maximumfactuur, ook wel zitten te wachten op zo'n instrument. Voor de overheid en ook voor het parlement is het zeer interessant om te kunnen bekijken wat nu de geobjectiverde kostprijs van een bepaalde studierichting is, om daar inzicht in te kunnen krijgen. Zo kunnen we ook, als er klachten komen van ouders die zich afvragen hoe het komt dat dezelfde studierichting op de ene plaats veel meer kost dan op de andere, de mysteries ter zake ontsluiten.

In de afname van de studiekostenmonitor wordt voorzien in de oproep voor het toekomstige steunpunt voor beleidsgericht onderwijsonderzoek, dat op 1 juli 2016 van start moet gaan. We zullen bekijken hoe snel we dan de planning kunnen maken om dat allemaal ingevuld te krijgen. Ik hoop u daar begin maart dus wat meer duidelijkheid over te kunnen verschaffen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, beter te vroeg dan te laat, maar we kijken uiteraard vol verwachting uit naar de oplevering van die studie. De besparingen in ons onderwijs laten zich immers steeds meer voelen bij de scholen. In 2015 lagen de investeringen per leerling in het gewoon secundair onderwijs 117 euro lager dan in 2014. Die besparing volgde op het plan waarbij de investering per leerling in het gewoon secundair onderwijs tussen 2010 en 2014 net met 474 euro was toegenomen. Je ziet dus een knik naar beneden. Daarmee prijken we toch niet op een benijdenswaardige plaats in de ranking van de Europese Commissie. Qua groei van onderwijsinvesteringen staan we op de 24e plaats, van 28 EU-landen, infrastructuurinvesteringen niet meegerekend.

We zitten natuurlijk al hoog. We hebben een goede omkadering. U weet echter dat de uitdagingen in ons onderwijs zeer groot zijn. Inzake extra investeringen voor zowel werking als omkadering bengelen we dus op de 24e plaats.

Minister, u weet ook dat scholen nog steeds zeer beducht zijn voor de gelijke basistoelage voor elk kind. Mocht die worden toegepast, zoals in het regeerakkoord staat, en we hopen van harte dat dit niet zal gebeuren, dan zou die een zeer grote besparing inhouden voor scholen met een groter aandeel aan kansarme jongeren.

In de praktijk zien we dat scholen, om de besparingen te rechtvaardigen, almaar vaker een appel doen aan het engagement van ouders, van stakeholders in de school, door middel van eetfestijnen, schoolfeesten, koekenverkoop, wafelenbak. OESO-onderzoek wijst erop dat die kloof tussen kansrijkere en kansarme scholen door dat soort fundraisingacties alleen maar zal vergroten. Dat hoeft ook niet te verbazen. Dat stemt overeen met ieders 'gut feeling'. Scholen zouden daar dus uiteraard niet afhankelijk van mogen zijn.

We hebben al eens een voorstel gedaan om de maximumfactuur in te voeren. U weet dat we daar in de bredere eerste graad en het hervormde secundair onderwijs uiteraard meer mogelijkheden voor hebben. We willen u ook al een voorstel aanreiken om met betrekking tot die maximumfactuur ook al een opstap naar financiering te kunnen doen. Dankzij de staatshervorming komt de federale schoolpremie over naar Vlaanderen, met bijhorende middelen. Wij pleiten ervoor om voor de keuze voor de invoering van de maximumfactuur in de bredere eerste graad in het secundair onderwijs die middelen te reserveren die via de federale schoolpremie naar Vlaanderen zijn overgekomen. Voor 2015 bedroeg het totaalbudget voor die schoolpremie bijna 80 miljoen euro. Dat lijkt ons alvast toch al een serieuze mogelijkheid te bieden voor die eerste graad van het secundair

onderwijs, waar we toch kinderen nog extra willen ondersteunen, ook om goed te oriënteren en heel beslagen de juiste keuzes te maken, en ook opdat ouders niet op basis van schoolfacturen zouden kiezen naar welke richting en welke school ze hun kinderen oriënteren. We zouden via die maximumfactuur dat instrumentarium kunnen aanwenden om gelijke kansen te waarborgen qua school- en studiekeuze.

Minister, u weet dat we niet alleen staan wat dat pleidooi betreft. Het Kinderrechtencommissariaat, het gemeenschapsonderwijs, het Netwerk Tegen Armoede, de Gezinsbond – en ik denk ook u zelf – hebben al aangegeven dat genegen te zijn. Ik zou graag vernemen wat de stand van zaken is op dat punt, en of u ter zake actie onderneemt.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Minister, wij kijken natuurlijk ook uit naar de resultaten van die studie, maar ik zou toch ook enigszins willen waarschuwen. Toen we een paar weken geleden spraken over capaciteitsproblemen en -tekorten in klaslokalen, moesten we op de eerste plaats het geld daarvoor gebruiken.

Nu hoor ik van de sp.a dat we ons geld weer moeten investeren in de maximumfactuur. Met de invoering van de maximumfactuur zijn we de scholen tegemoet getreden. Dat betekende voor ons een bijkomende kost van 100 miljoen euro. De vraag is in hoeverre we dat in het secundair onderwijs op dit moment ook kunnen doen. We willen dat natuurlijk met open vizier bekijken, maar het is vooral belangrijk dat ouders op een transparante manier inzage hebben in hun schoolrekening, dat er mogelijkheden zijn tot gespreide betalingen, dat de kosten verantwoord zijn. Ik denk dat de meeste scholen daar ook op een correcte manier mee omgaan en er ook correct in investeren.

Er zijn in het secundair onderwijs ook wel verschillen in richtingen – ik spreek dan vooral over de tweede en de derde graad – die een aantal kosten genereren die het niet eenduidig maken om een maximumfactuur te kunnen hebben.

Laat ons erop toezien dat we met de maximumfactuur niet het omgekeerde bereiken, namelijk dat jongeren die van andere kansen verstoken zijn, daardoor niet in aanraking komen met een cultureel aanbod, met schoolreizen en dies meer, omdat we zulke zaken decretaal onmogelijk maken. Het zijn vaak de scholen die jongeren kansen geven die ze thuis niet krijgen.

Finaal moet elke school goede afspraken kunnen maken met de lokale OCMW's – want we weten dat er problemen zijn, er zijn schoolrekeningen die onbetaald blijven – om op die manier een globaal beleid te voeren.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Ik wil even onderstrepen dat ook wat onze fractie betreft, een maximumfactuur er niet toe mag leiden dat er nog zeer weinig activiteiten ontplooid worden, zij het cultureel, sportief of andere. Het kan zeker niet de bedoeling zijn dat door een bepaald mechanisme, dat nu al in de lagere school gebruikt wordt, leerlingen die anders al weinig toegang hebben tot cultuur en sport, er nog minder hebben. Dan moeten er andere oplossingen zijn, die uiteraard betaalbaar zijn en die ervoor zorgen dat het niet opnieuw de pan uitrijst. Daarover kunnen we het allemaal eens zijn, dat schoolfacturen redelijk moeten zijn. Het organiseren van luxereizen of uitstappen aan een zeer dure prijs, dat kan niet de bedoeling zijn.

Anderzijds kan het ook niet de bedoeling zijn dat er geen uitstappen meer gemaakt worden, dat er amper nog zwemlessen zijn, dat ze geen kennis kunnen maken met musea, met toneel. Als we zien dat dat door de impact van de maximumfactuur voor sommige leerlingen heel weinig wordt, dan bloedt mijn culturele hart.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt, collega's, voor alle insteken.

Collega Gennez, u hebt natuurlijk het recht om ver uit te wijden, maar eigenlijk was uw vraag hoe het met de studiekostenmonitor zit. U hebt er heel interessante grafieken bij gehaald. Als voorzitter van de gemeenteraad in Torhout snijd ik dergelijke extra vragen onmiddellijk af, maar we zijn hier natuurlijk in het parlement. Dat is anders. *(Opmerkingen)*

De studiekostenmonitor moet voor mij vooral de kosten per studierichting objectiveren. Het is voor mij heel belangrijk dat dat gebeurt en dat het ook op een wetenschappelijk onderbouwde manier gebeurt, zodat de scholen niet gaan steigeren, dat men zich erin erkent en dat het werkbaar is. Dan gaan we ook de verschillen tussen studierichtingen zien. Daar werken we aan.

Wat de maximumfactuur betreft, hebt u de collega's van N-VA en Open Vld gehoord. Er zijn wat bezorgdheden met betrekking tot het aanbod dat je moet kunnen organiseren. Ik sta daar achter. Ik heb het niet zo gemakkelijk met uw voorstel om de overgekomen schoolpremie, die geen studiebeurs is, maar onderdeel uitmaakt van de gezinsbijslag, weg te nemen bij de gezinnen en aan scholen te geven. Op die manier nemen we immers een inkomen voor een gezin weg. Ik weet dat uw partij vaak kritiek heeft op wat weggenomen wordt bij gezinnen. Ik hoor ook van het Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen dat dat bedrag niet onbelangrijk is. Je kunt erover discussiëren of dat nu de ideale situatie is, dat elk gezin met schoolgaande kinderen in Vlaanderen dat krijgt. Maar dat wegnemen bij gezinnen met kinderen, daar ben ik op het eerste gezicht niet zo'n fan van. Ik ben het er wel mee eens dat je zo'n maximumfactuur alleen maar kunt overwegen als je ettelijke miljoenen extra aan werkingsmiddelen investeert in het onderwijs.

Het meest recente onderzoek van het Rekenhof heeft aangetoond dat zeker ons secundair onderwijs zeer goed omkaderd wordt en dat er ook wel wat efficiëntiewinsten mogelijk zouden moeten zijn. We hebben inderdaad 4,5 procent werkingsmiddelen bespaard. Ik vind het niet fijn dat dat gebeurd is, maar het is een pak minder dan veel andere sectoren hebben bespaard. Je mag ook niet onderschatten dat op dit ogenblik bij heel veel scholen de btw-verlaging van 21 naar 6 procent ook een positieve hefboom is. Het betekent dat ze minder van de werkingsmiddelen moeten gebruiken om hun investeringen in infrastructuur te betalen.

Dit debat wordt vervolgd. De eerste stap van alle elementen die we vandaag hebben besproken, is de oplevering van de studiekostenmonitor, die eind deze maand in de finale fase komt.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, het klopt dat mijn vraag ging over de studiekostenmonitor, maar ook de maximumfactuur kwam aan bod. Die twee zijn voor ons onlosmakelijk verbonden omdat toegankelijk onderwijs toch een belangrijke hefboom is tot emancipatie.

Ik ben het met u eens als u zegt dat er in het secundair onderwijs efficiëntiewinsten te boeken zijn. Dat zal hopelijk ook blijken bij een grondige hervorming van dat secundair onderwijs. We zullen u daar ook in steunen. De omkadering is ruim, blijkt uit het OESO-onderzoek, maar dat is vooral voor de tweede en derde graad, net omdat we daar zo veel – ook dunbevolkte – studierichtingen hebben die we moeten uitzuiveren. In die zin zijn we ruim omkaderd, maar in de eerste graad is dat veel minder het geval. Klassen van 25, 27 of 28 zijn lang geen uitzondering. Daar is de besparing van 117 euro per jongere in 2015 toch wel zwaar gevallen.

Mijnheer Van Dijck, ik ben blij dat u de invoering van de maximumfactuur met een open geest bekijkt. Tegelijk zegt u dat u toch maar een koele minnaar bent, want het kan ook perverse effecten hebben. Uiteraard zeggen wij ook dat scholenbouw evident is, maar er komen nu middelen van de federale overheid dankzij de goede staatshervorming. Ik zou het jammer vinden als we die in de algemene middelen zouden laten verdwijnen. Dan zou ik ze liever reserveren voor onderwijs en gezinsbeleid, dat onlosmakelijk met elkaar is verbonden.

Als je op studiekosten werkt en daarop inzet, dan help je heel veel gezinnen, net zij die dat het meest nodig hebben om hun budget gemakkelijker rond te krijgen. In die zin pleiten we absoluut niet om geld uit te geven dat er niet is, maar wel om het geld dat van de federale overheid komt, zeker bij onderwijs te houden, om aan studiekostenbeperking te kunnen doen.

Als er in het verleden een maximumfactuur werd ingevoerd in het kleuter- of basis-onderwijs, ging dat altijd gepaard met extra werkingsmiddelen. Dat moest er ook voor zorgen dat de scholen het sportief, cultureel aanbod zouden blijven verzekeren. Hebben ze dat niet gedaan, dan is dat helaas hun eigen keuze. Ze zijn extra omkaderd. Het laatste waar dat nu nog moet gebeuren, is in het kleuteronderwijs. Daar is er nog een bijkomende investering nodig in de werking. In de eerste graad van het secundair onderwijs pleiten we voor de invoering van de maximumfactuur, en daar stellen we de opstap van de federale middelen schoolpremie voor.

Wordt ongetwijfeld vervolgd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over meertaligheid als realiteit op school – 1083 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): In de vergadering van de commissie Onderwijs van 15 december discussieerden we over meertaligheid in het onderwijs. Dat komt geregeld terug, en nu wordt dat in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs zelfs gezien als iets dat kinderen extra kansen zou kunnen opleveren, niet alleen in het secundair onderwijs, maar ook in het basisonderwijs. Dat hebben de collega's van Open Vld gisteren alvast voorgesteld.

In tegenstelling tot wat sommigen misschien zouden denken, zijn wij voorstander van wetenschappelijk onderzoek, dat aantoonde dat de thuistaal valoriseren in het onderwijs positieve effecten heeft. Gelukkig is dat onderzoek niet alleen internationaal maar ook nationaal aan het uitdeinen. Op 15 december spraken we onder andere over het VALIDIV-project (Valorising Linguistic Diversity in Multiple Contexts of Primary Education) als een goed voorbeeld van de positieve effecten van meertaligheid als realiteit op school.

Minister, u verwees naar het MARS-onderzoek (Meertaligheid Als Realiteit op School) en stelde dat de resultaten van dit project extra inzichten zou kunnen verschaffen over de meerwaarde en desgevallend ook bedreigingen van projecten voor meertaligheid en het valoriseren van de thuistaal.

We pleiten ervoor om anderstaligheid niet zo binair voor te stellen, maar wel in te schalen op een continuüm van helemaal Nederlandstalig tot helemaal anderstalig of ergens daartussen. Dat zou ook het uitgangspunt van het MARS-project zijn.

Minister, hebt u de resultaten van het MARS-project ontvangen? Op welke manier meent u de resultaten van dit onderzoek te laten bijdragen aan het versterken van zowel de kennis van het Nederlands als de talenkennis in het algemeen? Hebt u een zicht op de lopende proefprojecten rond meertaligheid als middel tot Nederlandse taalverwerving in de klas? Welke beleidsdaden zou u nemen om de resultaten van de onderzoeksprojecten beleidsmatig te valideren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Gennez, het MARS-onderzoek is afgerond. Het is in december 2015 opgeleverd. De stuurgroep heeft nog enkele aanpassingen gevraagd en die zijn intussen door de onderzoekers verwerkt. Ik heb het eindrapport van mijn administratie ontvangen tijdens de krokusvakantie. Mijn kabinet heeft het rapport intussen kunnen bekijken, het wordt vrijgegeven en zal eerst-daags op de website www.ond.vlaanderen.be/OBPWO staan.

Het rapport telt 476 pagina's en geeft een genuanceerd inzicht in de complexe realiteit van meertaligheid en de verschillende effecten binnen de schoolcontext. Het zou zeer veel afbreuk doen aan het onderzoek als ik er nu in drie minuten uitleg over zou geven, zeker niet wanneer u zelf de kans nog niet hebt gehad om het te bestuderen. Mijn suggestie is dan ook om dit ten gronde te bespreken en de onderzoekers uit te nodigen om hun rapport hier te komen voorstellen. Het is relevant genoeg, gelet op de situatie in Vlaanderen.

Zelf onthoud ik uit het rapport dat meertaligheid een zeer complex gegeven is. Het onderzoek bekeek ook de impact op schoolse prestaties. Daaruit blijkt dat vooral de motivatie om taalachterstand in te halen, het belangrijkste is. We zien dat meertalige kinderen vaak beter Nederlands kennen dan we vermoeden en dat hun meertaligheid op zich niet noodzakelijk een negatief effect heeft op hun schoolse prestaties. Je moet jezelf goed kunnen inschatten en ook de perceptie bij leerkrachten speelt hierin een belangrijke rol.

Het onderzoek zegt dat er moet worden gewerkt aan een mentaliteitswijziging. Meertaligheid is geen synoniem voor taalarmoede. Die perceptie hebben we nochtans soms. De mate waarin leerkrachten meertaligheid durven beschouwen als iets positief, is mee bepalend voor de schoolse prestaties van leerlingen. Er is dus zeker nood aan een betere beeldvorming en bewustwording.

Het opgeleverde rapport is erg waardevol. Ik doe nogmaals een oproep om het hier te laten voorstellen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Ik ben blij dat het rapport is opgeleverd en dat u er een positieve connotatie aan verbindt. U wilt met die meertaligheid aan de slag in het onderwijs. Ik vind het een goed idee om de onderzoekers hun resultaten te laten presenteren. Misschien moeten we een aantal onderzoeken samenleggen, want er is de laatste tijd met betrekking tot Valoriseren van Linguistische Diversiteit (Validiv) waardevol onderzoek gedaan. We moeten mee zoeken naar werkbare oplossingen om de Nederlandse taalkennis te versterken maar ook ruimte te laten voor de thuistaal.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Ik ben erg verheugd over het antwoord. Ik kijk ernaar uit om het rapport te lezen. Het zou goed zijn om de onderzoekers te horen in deze commissie. Uit zo'n rapport kun je negatieve en positieve zaken halen. Zonder duiding kun je daar conclusies uit trekken die misschien niet helemaal juist zijn.

Ik ben blij dat u zegt dat het een spijtige zaak is dat sommigen meertaligheid met- een op gelijke voet zetten met taalarmoede. Dat is het uiteraard niet. Het is veel complexer. Sommige kinderen groeien op in een meertalig milieu en hebben een beperkte woordenschat als ze naar school gaan, anderen hebben dan weer een grote woordenschat. Het ene kind heeft in zijn moedertaal een heel vlotte taalver- werving omdat er veel wordt gecommuniceerd met het kind. Anderen hebben dat geluk niet. Daarom is het belangrijk om daar op een zeer genuanceerde manier naar te kijken en te beseffen dat er niet één aanpak is die voor elk kind de beste is.

Het vergt veel kennis van ons onderwijzend personeel om op een goede wijze met meertaligheid en anderstaligheid om te gaan. Ik ben er ook van overtuigd dat ons onderwijzend personeel dat zeker wil doen. Nu is het zaak om iedereen de gelegenheid te geven om zich daarin te verdiepen en zich te professionalise- ren in de kennis en vaardigheden die nodig zijn om daarmee om te gaan. Onze fractie zal daar een warm pleidooi voor blijven houden.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Meertaligheid en een goede kennis van het Neder- lands kunnen zeker naast elkaar blijven bestaan. Ondanks het feit dat we vaak een lans breken voor het Nederlands en het belangrijk vinden dat alle kinderen in ons onderwijs het Nederlands goed leren beheersen, sluiten we meertaligheid niet uit.

Het is belangrijk om de twee principes van meertaligheid te bekijken. Je kunt vanuit een thuistaal of moedertaal meer of minder openstaan om een andere taal te leren. Het onderzoek gaat over kinderen die van thuis uit anderstalig zijn. Dat gaat uiteraard breder dan het Frans en het Nederlands. Het gaat over het wereld- lijke taalgamma. Die kinderen wonen hier en hebben het Nederlands nodig om goed te kunnen presteren in het onderwijs.

Het is belangrijk om te bekijken hoe die twee met elkaar kunnen accorderen. We zijn heel nieuwsgierig naar de resultaten. We blijven het, met het oog op het la- tere succes in de maatschappij, belangrijk vinden dat de onderwijstaal het Neder- lands is. U weet dat de heer Daniëls hier altijd graag zegt dat Vlaanderen een eentalig onderwijs heeft, maar dat de Vlaming op zich heel graag meertalig is.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u voor alle aanvullende opmerkingen. Ik heb het vorige week ook in het parlement gezegd: de onderwijstaal in Vlaanderen is het Nederlands en dat zal ook altijd zo blijven. Maar achter die slogan moet je spre- ken over de meertaligheid en de effecten van het feit dat kinderen een andere thuistaal hebben. Je moet bekijken hoe je daar een troef van kunt maken. Daar- om heb ik die zin uitgesproken, en ik zal het nog doen: "Het is niet omdat je meertalig bent, dat je taalarmoedig bent." Integendeel, het zou juist het omge- keerde kunnen zijn. We moeten daar dus aandacht voor hebben. We moeten pro- beren om de ogenschijnlijke tegenstellingen een beetje te ontkrachten.

Gisteren werd in het parlement ook gezegd dat veel schoolachterstand ontstaat door een gebrek aan kennis van de taal. Als je de onderwijstaal niet kent, zal het sowieso moeilijker zijn om te slagen in het onderwijs. Maar we kunnen daar mis- schien wel wat positiever naar proberen te kijken.

Ik hoop dat dit de komende dagen op de website zal verschijnen.

De voorzitter: Ik vind het interessant om bij dat thema stil te staan. We hebben in het verleden al gezegd dat het belangrijk is, ook in het kader van diversiteit. We zullen dus bekijken wat de volgende weken mogelijk is.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de samenwerking tussen officiële onderwijsverstrekkers – 994 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Voorzitter, ook over dit dossier hebben we al lang niets meer gehoord. Het werd in het begin van de legislatuur in een commissievergadering gepresenteerd, met een toelichting van de betrokken stakeholders: de samenwerking van de officiële onderwijsverstrekkers, het gemeenschapsonderwijs (GO!), de Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten (OVSG) en het Provinciaal Onderwijs Vlaanderen (POV). Zij stelden in de week van 28 januari 2016 voor om intensiever samen te werken op het vlak van personeelsbeleid, leerplannen en opleidingsaanbod, de invulling van neutraliteit, het pedagogisch project en het bestuurlijk model. Ze gaven aan gemeenschappelijke leerplannen te willen uitwerken op basis van een gemeenschappelijk leerplanconcept.

Minister, u weet dat wij een sterke voorstander zijn van de uniformisering van de leerplannen. Dat zou heel wat jonge leerkrachten kunnen helpen in hun zoektocht naar een goede ondersteuning en goede methodieken om les te geven. Hier zou men dus een eerste stap willen zetten in het kader van de samenwerking tussen de officiële onderwijsverstrekkers. Ze willen niet alleen aan het gemeenschappelijke leerplanconcept werken, maar ook aan het opleidingsaanbod van het openbare onderwijs. Ze willen dat nog beter in kaart brengen, uiteraard met als doelstelling een betere afstemming van de opleidingen, om geen overlap te hebben en om hiaten in Vlaanderen op te vullen. Het openbaar onderwijs wil ook de juridische drempels in de diverse rechtspositieregelingen wegwerken om meer loopbaankansen voor het personeel te bieden, en om aanvangsbegeleiding en een verdere professionalisering van schoolteams mogelijk te maken.

Op basis van pilootprojecten wil men de versterking van het openbaar onderwijs concreet vertalen en men wil daarvoor ook de nodige ondersteuning ontvangen van de overheid. Minister, u liet weten daarop te willen ingaan. Welke pilootprojecten lopen er op dit moment?

U ziet de voorstellen van de drie officiële onderwijsverstrekkers als een basis om op voort te werken en om de integratie te ondersteunen. Op welke wijze zult u die ondersteuning bieden en waar wenst u dat het openbaar onderwijs naartoe evolueert?

U beloofde duidelijkheid in verband met de bestuurlijke optimalisatie van het hele onderwijslandschap. Is die duidelijkheid er al? Graag een toelichting bij de stand van zaken omtrent het bos van verschillende netten. Naar welke schaalgrootte dienen scholen en scholengroepen te evolueren en op welke wijze zorgt u voor verdere professionalisering?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Naar aanleiding van de bekendmaking van de voorstellen van de drie officiële onderwijsverstrekkers om tot een betere samenwerking te komen, heb ik voorgesteld dat mijn administratie hen daarin zou ondersteunen. Dit kan bijvoorbeeld heel concreet door het aanreiken van gegevens die in de databanken beschikbaar zijn. In maart vindt er een eerste overleg plaats tussen de drie officiële onderwijsverstrekkers en mijn administratie. De ondersteuning kan verschillende vormen aannemen en zal afhankelijk zijn van hun concrete vragen.

Ik geef enkele voorbeelden om het voor u wat voorstelbaarder te maken.

Wat de afstemming van het onderwijsaanbod en de planificatie betreft, zullen de onderwijsverstrekkers een beroep kunnen doen op de gegevens waarover mijn administratie beschikt. In de nota van de officiële onderwijsverstrekkers staat dat ze een ruwe inventaris hebben gemaakt van hun onderwijsaanbod en dat ze die nog moeten verfijnen tot op studierichtingenniveau. Op basis van die inventaris kunnen ze overlappingen en hiaten in het aanbod zien. Onze databanken hebben alle informatie over wat waar aangeboden wordt. Door hun die informatie te geven, kunnen zij aan de slag om het aanbod op elkaar af te stemmen. Dat is heel concreet.

De nota vermeldt ook de intentie om op het vlak van inhoudelijke en bestuurlijke samenwerking pilootprojecten op te zetten. Het is de bedoeling die pilootprojecten in een taskforce te monitoren. In die taskforce kan vanuit mijn departement een ondersteunende rol worden opgenomen, onder meer om aan te geven welke projecten binnen de bestaande vrije ruimte zouden kunnen en voor welke projecten eventueel decretale ruimte zal moeten worden gecreëerd. Daar hebben wij op dit ogenblik geen zicht op.

Het is niet aan mij om te bepalen tot hoever de samenwerking tussen onderwijsverstrekkers moet gaan. Ik stel vast dat er al een aantal voorstellen op tafel liggen om nauwer samen te werken. Voor mij is het van belang dat ze die stappen zetten en gaandeweg ontdekken of samenwerking op andere vlakken ook tot de mogelijkheden behoort. U weet dat men van plan is om samen leerplannen te schrijven. Ze zijn al heel concreet aan de slag gegaan. Ze gaan het ook niet zomaar doen, maar telkens als er een vernieuwing nodig is, gaan ze dat samen doen. Geleidelijk aan zullen ze dus komen tot één gezamenlijk leerplan.

Wij werken met de onderwijspartners verder aan een bestuurlijke optimalisatie. Ik vind het heel belangrijk dat er een draagvlak is bij de onderwijspartners. Mevrouw Gennez, daarom was het voor mij ook cruciaal om te weten hoe het stond met het publiek net. Ze hadden zelf nog wat tijd gevraagd om tot een conclusie te kunnen komen. Ik heb hun die tijd gegeven. Nu weten we min of meer tot wat ze willen komen.

Wij willen zeker dit schooljaar een conceptnota rond bestuurlijke optimalisatie laten goedkeuren door de Vlaamse Regering en daarna voor advies aan de Vlor voorleggen. Die conceptnota moet onder meer ingaan op de kenmerken waaraan een geoptimaliseerd schoolbestuur dient te voldoen en de wijze waarop de bestuurlijke optimalisatie ondersteund kan worden. Zoals u weet, zijn de representatieve verenigingen van de inrichtende machten en ook het GO! momenteel aan het nadenken over de samenwerking tussen hun schoolbesturen en de bestuurlijke optimalisatie van hun schoolbesturen.

Ik ga nu dus geen voorafnames doen op het debat. Ik wil er wel op wijzen dat het hier om een bestuurlijke optimalisatie van schoolbesturen gaat en dus niet over een fusie.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is goed dat u met de partners wilt samenwerken om na te gaan waar de officiële onderwijsverstrekkers meer kunnen optimaliseren. Leerplannen zijn zeker nuttig, evenals het ter beschikking stellen van informatie van het departement en het agentschap. Misschien is het ook belangrijk dat u een kader schept van waar u wilt dat men naartoe gaat. Ik vind het belangrijk dat het draagvlak groot is, maar ik denk ook dat het belangrijk is dat u aangeeft waar u wilt dat ze landen. Het kan van onderuit komen, maar een houvast bieden waarvan men zeker is dat de overheid die ondersteunt, kan de samenwerking versterken en de integratie, waar mogelijk, bewerkstelligen. We hebben daar allemaal belang bij. In tijden van budgettaire

krapte en besparingen is rationaliseren in structuren altijd beter voor leerkrachten en leerlingen omdat het geld dan effectief terechtkomt waar het het meest nodig is, in de klas en bij de omkadering.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de Erasmus Impact Study – 1089 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Voorzitter, minister, collega's, eind januari verscheen een nieuwe 'Erasmus Impact Study' van de Europese Commissie. Het is een vervolg op een eerdere studie die vorig jaar werd uitgegeven en die vooral in de media kwam door de mededeling dat er sinds 1987 al zo'n miljoen Erasmusbaby's geboren zijn.

De nieuwe studie analyseert op basis van de gegevens uit de eerste studie, de impact van een Erasmuservaring op samenwerkings-, communicatie-, en planingsvaardigheden. Anders dan in de vorige studie, worden ook regionale trends bestudeerd waarbij Europa in vier regio's werd verdeeld. Ondanks het feit dat deze studie met regio's werkt in plaats van met landelijke statistieken, wordt er ook aangegeven wanneer landen eruit schieten of tekortschieten bij bepaalde aspecten.

Een belangrijk aspect is de attitude van werkgevers ten opzichte van studenten die een buitenlandse ervaring op zak hebben. Belgische werkgevers hechten vooral belang aan de reputatie van de buitenlandse onderwijsinstantie en aan het opzetten van een buitenlands netwerk. De opgedane taalvaardigheden en de inhoud van de buitenlandse studies zelf zijn van minder belang voor Belgische werkgevers.

In elke Europese regio heeft een Erasmuservaring een positieve invloed op de persoonlijke vaardigheden van de studenten. Opmerkelijk is dat dit positieve effect het meest zichtbaar is bij studenten uit West- en Oost-Europa, maar het opmerkelijkste feit is dat die vlieger niet opgaat voor België, dit in tegenstelling tot onze buurlanden Nederland en Frankrijk. De impact van een verblijf in het buitenland heeft een aanzienlijk lagere impact op de persoonlijke ontwikkeling van Belgische jongeren.

Hoewel het merendeel van de studenten die via het Erasmusprogramma naar het buitenland gaan, erg positief zijn over hun ervaringen in het buitenland, blijft de beperkte impact ervan op hun persoonlijkheidsontwikkeling een vreemde trend. Persoonlijke ontwikkeling gaat vaak gepaard met kritische zelfreflectie, een grondige voorbereiding op de eventuele cultuurshock en met een uitgewerkt opvolgingstraject. Het is net op deze vlakken dat het Vlaamse hoger onderwijs mogelijk wat lessen kan trekken uit het buitenland.

Daarom de volgende vragen. Bent u van mening dat Vlaamse studenten vandaag voldoende worden voorbereid op een verblijf in het buitenland en op een Erasmuservaring? Bent u van mening dat instellingen in voldoende begeleiding voorzien voor studenten die een Erasmuservaring achter de rug hebben? Wordt er voldoende belang gehecht aan eventuele opvolgprogramma's?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De Erasmus Impact Study is een interessant rapport over het Europese succesverhaal dat Erasmus is, ook voor Vlaamse studenten. Jammer

genoeg beschouwt de studie België als een geheel zodat het bijna niet mogelijk is om de conclusies zomaar toe te passen op Vlaanderen. Wanneer men in een land leeft als het onze waarin de bevoegdheid Onderwijs geregionaliseerd is, dan zou het wel fijn zijn dat die impactstudies op een geregionaliseerde manier kunnen worden gefilterd.

U focust in uw vraag op één aspect van de studie terwijl het rapport een aantal andere afwijkende cijfers voor België vermeldt. Maar minstens even interessant zijn de vaststellingen die gelden voor alle West-Europese landen. Het gaat dan over een cluster in de analyse waartoe men België rekent. De studie gaat dus veel breder dan enkel de impact op de ontwikkeling van bepaalde persoonlijkheidstrekken.

Ik geef een aantal algemene conclusies. Erasmusalumni blijken in België een grotere jobmobiliteit te kennen dan gemiddeld. In het algemeen stelt men een positieve ondernemerschapsattitude vast bij Erasmusalumni. Deze is het grootst in Oost- en Zuid-Europa maar is ook van toepassing op West-Europa. Een kwart van onze Erasmusalumni plant een eigen onderneming op te richten, 5 procent is al gestart.

Verder zijn werkgevers in ons land het minst geneigd om jongeren met een internationale studie-ervaring een hoger salaris te geven. Jongeren met een internationale ervaring kunnen wel rekenen op een sterkere jobinhoud. In West-Europa stelt men een opmerkelijk groot verschil vast tussen studenten met en zonder een academische familiale achtergrond voor wat de deelname aan Erasmus betreft. Dit zijn enkele voorbeelden die me opvielen.

Algemeen zitten er heel wat uiteenlopende bevindingen in de studie waar we niet zomaar verklaringen voor kunnen geven of beleidsconclusies aan kunnen koppelen. Daarvoor zou een diepgaander kwalitatief onderzoek aangewezen zijn. Dit geldt ook voor de vaststelling dat in België de waarden voor de persoonlijkheidskenmerken voor inzetbaarheid op de arbeidsmarkt daalden na de mobiliteit, dit in tegenstelling tot de trend voor West-Europa. Er treedt wel een versterking op na de mobiliteit.

Het rapport biedt echter geen antwoord op belangrijke vragen, bijvoorbeeld waarom België hier afwijkt, of dit behalve een Belgisch ook een Vlaams gegeven is, of dit effectief een probleem is, en of de oorzaak ervan dan moet worden gezocht in de manier waarop Vlaanderen de Erasmusuitwisselingen organiseert of in specifieke aspecten van de Vlaamse arbeidsmarkt.

Zo staan werkgevers bij ons bijvoorbeeld anders tegenover bepaalde van deze persoonlijkheidskenmerken. Zij vinden dit minder relevant bij de rekrutering. Bovendien moeten de gegevens gerelateerd worden aan de arbeidsmarktsituatie van hooggeschoolde jongeren, die bij ons gelukkig gunstiger is dan in Oost- of Zuid-Europa. Met andere woorden, de opvallende vaststelling is een ding, maar het huidige onderzoek geeft te weinig aanknopingspunten voor verdere analyse. Dat neemt niet weg dat voorbereiding en nazorg bij een Erasmusuitwisseling belangrijk zijn. Daarover gaat ook specifiek uw vraag.

De Vlaamse instellingen voor hoger onderwijs die studenten laten deelnemen aan studies of stages in het buitenland onder het Erasmus+-programma, hebben zich ertoe geëngageerd om hun studenten voldoende voor te bereiden op hun buitenlandse mobiliteit. Dat engagement ligt vervat in het Erasmus Charter for Higher Education, het Europese handvest dat het kwaliteitskader vormt voor instellingen die deelnemen aan Erasmus.

Die voorbereiding houdt een aantal zaken in waaronder het organiseren van infosessies, international days, tijdens welke de mogelijkheden van het Erasmus+-programma worden toegelicht en aan de potentiële kandidaten wordt uitgelegd hoe de selectieprocedure verloopt. Er vindt ook een interculturele en taalkundige voorbereiding plaats. De zendende instellingen moeten ervoor zorgen dat hun uitgaande

deelnemers voldoende voorbereid zijn op verschillen tussen de zendende en de ontvangende instelling. Dat kan onder allerlei vormen gebeuren: lessen over interculturele communicatie, ontmoetingen met deelnemers die al eerder hebben deelgenomen, een archief met feedback van vroegere deelnemers enzovoort.

Taalvoorbereiding is cruciaal om leerresultaten te garanderen. Zowel de zenden- de als de ontvangende instelling moet overeenstemming bereiken over het ver- eiste kennisniveau van de taal. Alle studenten die in het buitenland een studie of stage volgen in het Engels, Frans, Duits, Spaans, Italiaans of Nederlands moeten een verplichte taaltest afleggen via de Erasmus+ Online Linguistic Support Tool.

Men moet studenten helpen bij het opmaken van hun 'learning agreement'. Dat is een document waarin vermeld staat welke opleidingsonderdelen vervangen worden door buitenlandse leeractiviteiten. Tot slot moet hulp worden geboden bij het bekomen van accommodatie, visa en verzekeringen.

Dergelijke ondersteuning geldt uiteraard niet enkel voor de studenten die in het kader van Erasmus vertrekken. Ook alle andere studenten die via andere mobili- teitsprogramma's een periode in het buitenland studeren of werken, krijgen een degelijke voorbereiding binnen de instellingen van het hoger onderwijs.

In het kader van het Actieplan Mobiliteit 'Brains on the Move' is een van de tien thema's gewijd aan die begeleiding. De operationele doelstelling van dit thema is het 'Versterken van de advisering, het informatieaanbod en de begeleiding van (potentiële) mobiele studenten, met bijzondere aandacht voor de behoeften van ondervertegenwoordigde groepen.'

In dat kader is op 10 december 2015 een studiedag georganiseerd met als titel 'Mo- biliteit voor iedereen'. Dit was een samenwerking tussen ons departement, Flanders Knowledge Area, BILL en het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO). Er ging ook speciale aandacht naar het begeleiden van mobiele studenten uit onderverte- genwoordigde groepen, zoals onder andere studenten met een functiebeperking.

In het Erasmus Charter for Higher Education is ook een engagement opgenomen inzake de begeleiding van teruggekeerde Erasmusstudenten. De instellingen moeten de re-integratie ondersteunen en studenten ook de gelegenheid geven om na hun terugkeer voort te bouwen op hun ervaring. Met andere woorden, die ervaring moet worden gevaloriseerd en als inspiratie dienen voor anderen. Daar- toe moet de zendende instelling administratieve en academische ondersteuning bieden, om de resultaten van de buitenlandse mobiliteit te evalueren en de deel- nemers te adviseren over hoe ze de competenties die ze in het buitenland heb- ben verworven, het best gebruiken.

Samenvattend stel ik dus vast dat Erasmus+ een duidelijk kader oplegt aan de instellingen voor de begeleiding en de opvang van de studenten. Ook in ons bre- dere actieplan met betrekking tot internationale mobiliteit besteden we aandacht aan dat gegeven. Ik heb er ook vertrouwen in dat onze instellingen die opdrach- ten zo goed mogelijk proberen in te vullen. Mevrouw Soens, ik denk dus dat die voor- en nazorg wel oké zijn, maar samen met u ben ik zeer geïnteresseerd in een iets kwalitatievere analyse van die vaststellingen die in het rapport worden gedaan. Zoals ik u net zei, kan het immers aan onze arbeidsmarkt liggen dat er geen interesse is bij de werkgevers. We weten dat dus niet. Ik zal eens bekijken of het mogelijk is om daarover een wat meer diepgaande analyse op regioniveau te krijgen. Ik maak me weinig illusies, maar we gaan dat toch proberen, want het zou jammer zijn dat het onderzoek en de resultaten ervan in een kast zouden lig- gen te verstoffen.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is inderdaad een belangrijke en interessante studie. Ik heb er inderdaad één aspect uitgenomen, omdat ik het toch opmerkelijk vond dat een verblijf in het buitenland een aanzienlijk lagere impact heeft op de persoonlijke ontwikkeling van Belgische jongeren. We weten uiteraard niet of er een verschil is tussen de Vlaamse en de Waalse jongeren die deelnemen aan Erasmus. Het zou goed zijn om daar op een of andere manier onderzoek naar te verrichten.

U hebt ook zelf een aantal open vragen gesteld, maar ik verneem uit uw antwoord dat u wel bereid bent om verder onderzoek te voeren naar wat nu precies de gevolgen en de oorzaken kunnen zijn van die resultaten. U zegt dat u meer studenten een internationale ervaring wilt bieden, ook studenten uit kansengroepen. Uiteraard staan wij daarachter. De vraag blijft natuurlijk wat er, naast het optrekken van het aantal studenten die een internationale ervaring krijgen, ook wordt gedaan om de impact ervan groter te maken. Voorbereidingsprogramma's, maar zeker ook opvolgingsprogramma's binnen de instellingen, dus niet alleen de universiteiten, maar ook de hogescholen, zijn een belangrijk element ter zake.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Voorzitter, ik wil me aansluiten wat deze vraag betreft. Eerst en vooral staat het natuurlijk buiten kijf dat een internationale onderwijservaring fundamenteel belangrijk is. Eigenlijk zou dat een onderdeel moeten zijn van elke masteropleiding. Nu hebben we ook opgenomen in het regeerakkoord dat een minimumverblijf van drie maanden in een ander land of taalgebied zeker moet worden gestimuleerd. Minister, u hebt uitvoerig geantwoord wat Erasmus+ betreft. Ik denk dat daar inderdaad een heel duidelijk kader wordt geschetst. Op een vraag van collega De Meyer van mei 2015 hebt u echter aangegeven dat de lat erg hoog ligt en dat de slaagkansen voor het aanvragen van projecten veeleer beperkt zijn. Blijkbaar is de procedure heel moeilijk en vergt het heel wat papierwerk om partnerschappen te ontwikkelen met het oog op internationale ervaring. Dat blijft heel moeilijk. We moeten streven naar een verdere vereenvoudiging. Hebt u een zicht op de evolutie van die projecten? Staan die papierberg en de moeilijkheden bij het aanvragen van die projecten het aantal buitenlandervaringen en het aantal studenten die gebruikmaken van de Erasmusmogelijkheden voor een deel in de weg?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Celis, dat is een vraag naar cijfers. Ik weet ook niet of de aantallen dalen. Ik heb daar nu geen zicht op. Als het voor u geen probleem is, kunt u daarover misschien een schriftelijke vraag stellen. Dan kan de administratie die cijfers opzoeken.

Mevrouw Soens, u hebt een aantal aanvullende bevindingen gegeven. Voor mij is het nu vooral van belang dat we die analyse kwaliteitsvoller kunnen maken, ook aan de hand van de vragen die ik heb opgesteld. Ik zal dus zeker verder actie nemen ter zake.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Ik wil u bedanken omdat u daar verder gevolg aan wilt geven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.